

Uṭup Ulil Unuura wi Yowan apiitun

Uṭup ujuni

Ulibra wi uwo Uṭup Ulil Unuura wi Yowan apiitun. Aṭup ṭi ulibra wi uko wi Yetu adolun ṭi mboṣ na uko wi ajukanun bañaan, na pkeṭul na pnaṭa ṭi pkeṭ pi nul. Yetu aṭup bañaan na mnhina, ajeban bamaakal, adook nṭaayi akuṭ ado iko itum maakan iñoṇarënaan ṭi kadun ki bañaan. Ulibra wi Yowan apiitun uunaam maakan na ṇi bi Maci, Markuṭ na Luk. Yowan aṣal kë bañaan biki apiitun ulibra wi bame ṇibra mënṭ na iko yi Yetu aṭupun da na iko yi adolun. Uko mënṭ ukaan kë aampiit iko yi bi Maci, Markuṭ na Luk bapiitun.

Yowan aṭup ṭi ujuni wi ulibra wi nul ñaan i Yetu awoon. Aṭup aji Uṭup wi Naṣibaṭi ubiin ṭi umundu wi akak ñaan najën. Yetu ado iko iñoṇarënaan itum bañaan bahilna bayikrën kë ul awoon Naṣih i Naṣibaṭi atarun adat aji ul akbuuranun bañaan. Uko unkaan kë Uṭup Ulil Unuura wi Yowan upaṭ na ṇi bandukiin wii wi : « Yowan akakalëṣ iko ilon yi Yetu aṭupun inkdiimanun kë awo i Naṣibaṭi : Yetu aṭup aji ul awoon bjeehi bi umundu, pde panjaan pawul ubida, meel manjaan manwul ubida, plëman pi ṇkaneel ṇmpoṭi ṇaktëpnun, nayafan nanuura, bko bdolni ubiñu. Aji kak ul awoon bgah, manjoonan na ubida, kë aji naṭan bañaan ṭi pkeṭ kawul baka ubida.

Hënk di ifah yi ulibra wi iwoon:

1. Pdëman Uṭup (1.1-18)

2. Yowan Nabattaar aɗup uko unklunɗ kabi (1.19-34)
3. Yetu adat baɗaɗarul bateek (1.35-51)
4. Yetu ado nyaaɗ paaj na ulonɗ iko iññoɗarënuɗ bañaanɗ (2.1–12.50)
5. Kanëm kabaañsaani ki Yetu ɗi mboɗ: pwayëɗ pi bawayëɗsulunɗ na pkeɗul (12.1–19.42)
6. Yetu anaɗa ɗi pkeɗ (20.1-10)
7. Yetu apën awinana ɗi kadun ki baɗaɗarul (20.11–21.25)

¹ Du ujuni anwoonɗ Uɗup ado bi wo'a wo, awo du Naɗibaɗi abot awo Naɗibaɗi. ² Anwoonɗ Uɗup awo na Naɗibaɗi du ujuni.

³ Naɗibaɗi aɗëpna ɗi a aɗak iko bti ; ɗi iko bti inɗakaniinɗ nin kalonɗ kaanɗakana bë kaanɗëpna ɗi a. ⁴ ɗi ul di di ubida upënnunɗ, kë ubida mëntɗ uwo bjeehi pa bañaanɗ. ⁵ Bjeehi bajeehan du bdëm, kë bdëm baanwun* ba.

⁶ Ubi ka ñiintɗ alonɗ i Naɗibaɗi ayilunɗ ; katimul kawo Yowan†. ⁷ Abi kaɗup uko wi ameenɗ bti ɗi bjeehi, bañaanɗ bti baɗëpna ɗi a bafiyaar. ⁸ Mëntɗ Yowan ɗi uleeful awoonɗ bjeehi ; abi bi ɗaň kaɗup uko wi ameenɗ ɗi bjeehi. ⁹ Bjeehi mëntɗ bawoonɗ na manjoonan bjeehi bambiinɗ ɗi mboɗ kajeehan bañaanɗ bti.

¹⁰ Anwoonɗ Uɗup adobi wo'a wo ɗi mboɗ, kë Naɗibaɗi abot aɗëpna ɗi a aɗak ma, kë bañaanɗ biki mboɗ baɗë wo'a wo baamme'a. ¹¹ Abi ɗi katoɗ ki nul, kë bañaanɗ biki nul baɗë wo baandi'a. ¹² Kë

* **1:5** Kë bdëm baanwun ba : Balonɗ baɗal aji kë dko di daji : kë bdëm baandi ba, këme kë bdëm baanyikrën ba. † **1:6** Yowan : Baɗiiniyaan ɗi Yowan Nabattaar.

bañaan bti banŋaan adi'a, aŋiyaara, aŋen baka kē bahinan pwo babak Naŋibaŋi. ¹³ Mēntŋ ŋi pñaak kēme ŋi ŋiintŋ na ŋnaaŋ kēme ŋi uko wi ŋiintŋ aŋaluŋ wi wi bawoonuŋ babak Naŋibaŋi. Naŋibaŋi ul ŋi uleeful adoluŋ kē bawo babakul.

¹⁴ Anwoon Uŋup akak ŋnaaŋ najēn abi afēŋ na nja, kē nŋŋe win mndēm mi nul, aŋum na bnuura abot aŋum manjoonan. Aŋin awululuŋ mndēm mēntŋ ul anwohaŋ aloolan i abukuŋ ŋaŋ. ¹⁵ Yowan aŋiiniyaan uko wi nul aji : « Ul i i nji njakuŋ aji : “Ankmbiiŋ ŋi kafēŋ naan, aŋotēn kadun ŋiki, ji mbi ndo kawo, ado bi wo'a wo.” » ¹⁶ Na manjoonan nja bti nji nyeenka yeenk ŋi bnuura bŋum banwoon ŋi a. ¹⁷ Nyeenkna bgah ŋi *Moyit, kē bnuura na manjoonan manŋē biina ŋi Yetu Krittū. ¹⁸ Nin ŋnaaŋ aambaan kawina Naŋibaŋi. Abukul i akaan anwoon Naŋibaŋi, ank-abuŋ ŋi Aŋin, ameeŋanuluŋ.

*Uko wi Yowan nabattaar aŋupuŋ ŋi bkwul
(Maci 3.1-12; Markut 1.1-8; Luk 3.1-18)*

¹⁹ Uko wi Yowan ajakuŋ wii wi, wi baweek biki bayuday banwoon Yerutalem bayiluŋ baŋeŋan Naŋibaŋi na bañaan baloŋ banjaan balemp du *Katoh Kaweek ki Naŋibaŋi kē baya hepara ŋnaaŋ i awo i. ²⁰ Aampok pteem baka, abi ŋup ŋup baka ajinŋan aji : « Mēntŋ nji dwoon Krittū. »

²¹ Kē bateema aji : « Iwo in keeri? Iwo *Eli i? »

Kē aji na baka : « Mēnwo Eli. »

Kē bakak ajaka : « Iwoon *Naŋupar Naŋibaŋi i? »

Kē aji : « A-a. »

²² Kē baŋē ji na a : « ŋupun keeri ŋnaaŋ i iwoon ŋhilna nya nŋup banyiluŋ un. We wi wi iktupuŋ ŋi iwi? »

23 Kë ateem na n̄tup n̄i *Itayi Naṭupar Naṣibaṭi aji :
« Nji, dwoonj:

*pdiim pankhuuranuṅ du *pndiiṣ aji :*

“Nadolan bgah bi Ajugun bawo b̄tool.” »✧

24 Bayili bukuṅ bawo *bafaritay. 25 Bakak
ahepar Yowan kak aji : « Kë we ukaaṅ kë ik-
battaar wi iwoonj iinwo Krittu, iinwo Eli, iinkak
awo Naṭupar Naṣibaṭi? »

26 Kë ateem baka aji : « Nji dbattaar na meel,
kë alonj aṣë wo ṭi p̄toofan i nawoonj naamme,
27 ankmbiinṅ ṭi kafet̄ naan, i n̄ji ndoonj awo
mëññoom kaṅup p̄fënṣa iṣapaat. »

28 Uko mënt̄ uṭëpna du Betani du plut pi bdëk bi
Yordan, dul di Yowan akbattaaraanuṅ.

Uko wi Yowan Nabattaar aṭupunṅ ṭi Yetu

(Maci 3.13-17; Markut 1.9-11; Luk 3.21-22)

29 Wi unuur ujintunṅ, Yowan awin Yetu kë akbi,
kë aṣë ji : « Anwoonj unkaneel wi b̄teṅan wi Naṣibaṭi
unkmpënanuṅ pekadu di umundu awi. 30 Uko
wi nul wi wi n̄ji kaṭiiniyaanuṅ wi njakuṅ: “Ñiint̄
ankmbiinṅ ṭi kafet̄ naan ajotën kadun, ṭiki, ji mbi
ndo kawo, adobi woha wo.” 31 Nji ṭi uleef naan,
mëmbi me'a, kë pdola ameeṭana ṭi bañaanṅ biki
Iṭrayel, pakaanṅ kë mbi abattar na meel. »

32 Yowan aṭup ji ñaanṅ namaar aji : « Dwin *Uhaaṣ
wi Naṣibaṭi kë uwala ṭi a awo ji ubalab ufaatal
abi aṭo ṭi a. 33 Mëmbi me'a, kë anṣaanṅ ayilën aji
mbattaar na meel aṣë jakën aji : “Ñaanṅ i ikwinuṅ
Uhaaṣ wi naan uwala ṭi a ubot uṭo ṭi a, unṅ mënt̄an
akbattaaruṅ na Uhaaṣ wi naan.” 34 Kë n̄ji n̄ṣë win
abot aṭup kë i mënt̄ awo Abuk Naṣibaṭi. »

✧ 1:23 Itayi 40.3.

Başaşar Yetu bateek

³⁵ Wi unuur ujintuŋ, Yowan akak awo da na batëb ti başaşarul. ³⁶ Awin kë Yetu aktëp kë aşë ji : « Anwoonŋ unkaneel wi bteŋan wi Naşıbaŋi i i. » ³⁷ Başaşarul batëb bukuŋ batiink uko wi ajakuŋ aşë taş Yetu. ³⁸ Yetu akok awin kë baktaşa aşë ji na baka : « We wi naklaaŋ ba? »

Kë bateem aji : « Rabi, tuŋ di di iwoonŋ ba? » Rabi dawoonŋ najukan.

³⁹ Kë aji na baka : « Nabiin naşë nawin. » Kë baya ame dko di awoonŋ, aŋo na a unuur mënŋ. Nwoori nbaakër ni utaakal nakyaaŋ pban wal mënŋ.

⁴⁰ Andre aŋa Timonŋ Piyeer awo alonŋ ti batëb bantiinkuŋ uko wi Yowan ajakuŋ aşë taş Yetu. ⁴¹ Adun awin Timonŋ naweekul aji na a : « Nwin Meşuwa. » Meşuwa dawoonŋ Krittu. ⁴² Añooŋa du Yetu. Yetu ajabana kës aşë ji : « Iwoonŋ Timonŋ abuk Yowan, hënkuŋ ido kadu'ana Kefat. » Kefat dawoonŋ Piyeer†.

⁴³ Wi unuur ujintuŋ, Yetu aŋu na pya utaak wi *Galilay. Aya awin da Filip aji na a : « Taşaan! » ⁴⁴ Filip awo i Bettayida, ubeeka wi bi Andre na Piyeer. ⁴⁵ Kë Filip aya awin Natanayel aji na a : « Nwin ñaaŋ i Moyit aŋiiniyaanuŋ ti Ulibra wi Bgah, i baŋupar Naşıbaŋi bandukiinŋ bakaanŋ aŋiiniyaan! Yetu i Nataret a, abuk Yotef. »

⁴⁶ Kë Natanayel aşë hepara aji : « Uko ulonŋ unuura uhil kapëna du Nataret i? »

Kë Filip ateema aji : « Biini, iwin. »

† **1:42** Kefat, Piyeer : Ti uŋup wi baramayenŋ Kefat dawoonŋ plaak ; ti uŋup wi bagrek Piyeer dawoonŋ kak plaak.

⁴⁷ Yetu awin kë Natanayel akbi ti a, aşë ji : « Abuk Itrayel na manjoonan akbiin hënk, aamme kalagare. »

⁴⁸ Natanayel kë aşë hepara aji : « Tuñ di imeenuñ ba? »

Kë Yetu ateema aji : « Ji Filip abi ado kadu'u, wi iwoon du bfig uţeeh, dwinu. »

⁴⁹ Kë Natanayel aşë ji na a : « Rabi, iwo Abuk Naşibaţi, iwo naşih i *Itrayel. »

⁵⁰ Kë Yetu ateema aji : « Ifiyaar ţiki djaku dwinu wi iwoon du bko uţeeh. Iluñ kawin iko indëmuñ apel yi iwinuñ nţa. »

⁵¹ Wi wi aşaan aji : « Na manjoonan, dtupan, nalun kawin baţi bahaabëşa, nwanjut njobot njado kapaya, kawala ti *Abuk Ńiinţ. »

2

Bniim du Kana

¹ Unuur uwajanţën bniim blon bawo du ubeeka wi Kana du *Galilay, kë anin Yetu awo da. ² Yetu kak awo ti biki baduun babi bniim, ul na baţaşarul.

³ Poot pabaa, kë anin Yetu aşë bi aji na a : « Baankak aka poot. »

⁴ Kë aşë ji na a : « Abuk ñaaţ, we ukaan kë iktupën uko wañ? Unuur wi naan uundobi ban. »

⁵ Kë anin aşë ji na balemp : « Uko wi ak-jakaranan, nadolan wa. »

⁶ Kdunk paaj ki mnlak kawo da ki bayuday bajaan baţuuna meel mi bajaan badolna bañow. Pdunk paji pado uko ji nlitru iñeen-week. ⁷ Kë Yetu aji na balemp : « Natumaan idunk yi na meel. » Kë batuman ya.

⁸ Wi babaan̄ kē ašë ji na baka : « Naliikan hēnkun̄ nañooṭ najañan̄ iko. » Kē baliik añaooṭ.

⁹ Ankjañanun̄ añemi, kē ušë wo ubiñu. Aamme dko di uwoonun̄, kē balemp bašë me, bukal banli-ikun̄ meel. Adu naniim, ¹⁰ aji na a : « Ñaan̄ aji dun kawul poot panlilnun̄, wal wi bañaan̄ bakujun̄, kē baa pēnan panwoon̄ paanlil maakan. Iwi, kē išë hank plil te hēnkun̄! »

¹¹ Uko wañ uwoon̄ ujuni wi iko iñon̄arēnaan yi Yetu ajaan̄ ado bañaan̄ bahilna bame uko wi awoon̄. Ado wa du Kana di Galilay, adiiiman mndēm mi nul kē baṭašarul bafiyaara.

¹² Wi abaan̄, ašë ya ubeeka wi Kapernawum, ul, na anin na babuk ašin na baṭašarul, ado da ŋnuur ŋntiinku.

*Yetu na bawaap du Katoh Kaweek ki Našibaṭi
(Maci 21.12-13; Markuṭ 11.15-17; Luk 19.45-46)*

¹³ *Ufettu wi Mbuur wi bayuday uñogi, kē Yetu ašë ya Yerutalem. ¹⁴ Aṭēnk du *Katoh Kaweek ki Našibaṭi bawaap ŋgit na ŋkaneel na ŋbalab ; batorkaar itaka bakak aṭoo da. ¹⁵ Ajej wal mēnt̄ ital aboman btintēl ašë dook baka bti ṭi Katoh ki Našibaṭi bukal na ŋkaneel na ŋgit ; afēl itaka yi batorkaar abot awat ŋmeeša ŋi baka. ¹⁶ Aji na bawaap ŋbalab : « Napēnaan̄ ŋko ŋi ṭi. Nawutan kakakan katoh ki Paapa dko dwaapi. » ¹⁷ Baṭašarul bales̄ wal mēnt̄ uko umpiitaniin̄ ṭi Uli-bra wi Našibaṭi : *Uñal uweek wi nkaan̄ pa Katohu ukfiñun̄.*☆

☆ **2:17** Kañaam 69.10.

¹⁸ Wal mēnt, kē baweek biki bayuday başē ji na a : « Dolan uko ulonj unkyuujunj kē ihilan kado kado uko wi ikdolunj hēnk. »

¹⁹ Kē Yetu ateem baka aji : « Nafomle Katoh ki Naşibaţi ki, kanaţan ka ţi ŋnuur ŋwajanţ. »

²⁰ Kē başē ji na a : « Bado ŋşubal iŋeen ŋbaakēr na ŋşubal paaj pa pniw katoh ki mēnt, kē iwi işē ji iniw ka ţi ŋnuur ŋwajanţ? » ²¹ Kē Yetu wal mēnt aşē ŋiiniyaan ŋiiniyaan uleeful. ²² Kē hēnk, wi abiinj anaţa ŋi pkeţ, baţaşarul balesş kē abi ji hanj, aşē fiyaar uko umpiitunj ŋi Ulibra wi Naşibaţi na uţup wi Yetu abiinj aţup.

²³ Jibi Yetu awoonj du Yerutaalem ŋi wal wi Ufettu wi Mbuur, bańaanj batum bafiyaara wi bawinunj iko ińonjarēnaan yi akdolunj. ²⁴ Kē ul aşē wo aanfiyaar baka, ŋiki ame bańaanj bti, ²⁵ abot awo aannuma ŋnaan aţupa jibi ŋnaan awoori ŋiki ul ŋi bkowul ame uko unwoonj ŋi uhaaş wi ŋnaan.

3

Yetu na Nikodem

¹ Uka ŋfa ŋi *bafaritay ŋiintj alonj i katim kawoonj Nikodem. Awo ŋi baweek biki bayuday. ² Aya du Yetu na utejan aji na a : « Najukan, ŋme kē iwo najukan i Naşibaţi ayilunj, ŋiki nin ŋnaan alonj aanhil pdo iko ińonjarēnaan yi ikdolunj woli Naşibaţi aanwo na a. »

³ Kē Yetu aşē teema aji : « Na manjoonan dţupu, nin ŋnaan aanhılan kawin *Pşih pi Naşibaţi bē aankak abuka buka*. »

* **3:3** Bē aankak abuka buka : Baţiiniyaan ŋi kak pbuknaana baţi.

⁴ Kë ašë ji na a : « Hum di di ñaañ ahiniin kabuka kak wi adoon abi ɗaf? Ahinan kakak du kayin ki anin kabuka kak i? »

⁵ Kë ateema aji : « Na manjoonan dɗupu, ñaañ anwoon aankak abuka ɗi meel na Uhaaš wi Našibaɗi aanhil kaneej du Pših pi Našibaɗi. ⁶ Uleef uji ubuk uleef, kë uhaaš uji ubuk uhaaš. ⁷ Wutan kañonar woli djaku, nawo kabuka kak. ⁸ Uyook uji ufuut dko di uñali. Iji ktiink wa ufuut bë iinji këme dko di uwoonun këme dko di ukyaan. Kë hënk di uwoon kak pa bañaañ bambukiin ɗi Uhaaš wi Našibaɗi. »

⁹ Kë Nikodem ašë ji na a : « Hum di di uko mënt uhilun kadolana? »

¹⁰ Kë ateema aji : « Hum di ihilun kawo njukan ɗi Iɗrayel ašë wo iimme iko yan? ¹¹ Dɗupu na manjoonan, nji ɗiiniyaan uko wi ɗmeen kabot kaɗup wi ɗwinun, kë an našë wo naanji nadinan pfiyaar uko wi ɗjakun. ¹² Woli naanfiyaar wi nji kaɗiiniyaanun iko yi mboş, hum di di naklun kafiyaar woli dlun aɗiiniyaan iko yi baɗi ba? ¹³ Nin ñaañ alon aampaya baɗi *Abuk Ñiint ɗañ [anwoon du baɗi] awaliin. ¹⁴ Kë jibi *Moyit adeenun upula unɗak du *pndiiş✧, hënk di Abuk Ñiint akdeenaniin, ¹⁵ ñaañ anfiyaarulun ahilna aka ubida wi mnɗo.

¹⁶ « Našibaɗi aɗal bañaañ maakan adoo wul Abukul aloolan ɗañ i akaan, ñaañ anfiyaarulun awutna kakeɗ, ašë ka ubida wi mnɗo. ¹⁷ Našibaɗi aanyil yil Abukul abi aji na bañaañ kë baduknaana awo i pkeɗ, ayila yil bañaañ baɗëpna ɗi a babuur. ¹⁸ Ñaañ anfiyaarulun aankduknaana, anwoon aanfiyaara ado bi duknaana duknaana,

✧ 3:14 Natenan ɗi Mnfen 21.19.

ṭiki aanfiyaar ṭi Abuk Naṣibaṭi aloolan ṭaṅ i akaaṅ.
 19 Kē uko wi, ukṭuunṅ baji baduknaanaa : bjeehi
 babi ṭi umundu kē bañaanṅ baṣē magan bdēm apel
 bjeehi ṭiki iko yi bañaanṅ bakdolunṅ iwuṭ maakan.
 20 Ñaanṅ ankdolunṅ buṭaan apok bjeehi ; unṅ mēnṭan
 aankya du bjeehi, kaṭi iko iwuṭaan yi adolunṅ
 iwinana. 21 Kē ñaanṅ anjaanṅ aṭaṣ manjoonan aji
 ya du bjeehi, kahilna kadiiman kē iko yi akdolunṅ
 iwoona du Naṣibaṭi. »

Yetu na Yowan Nabattaar

22 Wi iko yaṅ iṭepunṅ, Yetu aya na baṭaṣarul du
 utaak wi Yuda, aṭo da na baka abattaar. 23 Yowan
 kak awo ṭi pbattaar du Aenon kañog Falim ṭiki meel
 mantum da, kē bañaanṅ babot abi'abi ṭi a pyeenk
 batitmu. 24 Baandobi wata wal mēnṭ ukalabuṣ.
 25 Unuur ulonṅ kē bṭup baṣē pēn ṭi baṭaṣar Yowan
 na nayuday alonṅ ṭi uko wi bañow. 26 Babi ṭi Yowan
 aji na a : « Najukan, ñaanṅ ambiinṅ awo na iwi du
 plut pi Yordan, i ibiinṅ aṭiiniyaan uko wi nul awunṅ
 du abattaar kē bañaanṅ bṭi bakya du a. »

27 Kē Yowan ateem baka aji : « Nin ñaanṅ aanhil
 kayeenk uko ulonṅ bē uunwoona du baṭi. 28 An
 ṭi uleefan namaar kē nṭiini aji : “Mēnwo Krittū kē
 baṣē yilēn ṭi kadunul.” 29 Naniim akaanṅ naniima,
 kē nanoh naniim anwoonṅ da aji lilan woli atiink
 pdiim pi naniim. Mnlilan mi, manwoonṅ mi taan
 mandēm maakan keeri. 30 Ul awo kado kadēm, nji
 nṣē ndo kawala.

31 « Anwoonunṅ baṭi apel bañaanṅ bṭi ; anwoonṅ i
 mboṣ, awo i mboṣ abot aji ṭup iko yi mboṣ. An-
 woonunṅ baṭi [apel bañaanṅ bṭi] 32 aji ṭup uko wi aw-
 inunṅ akuṭ atiink kē nin alonṅ aṣē wo aanji di ptiink

uṭup wi nul. ³³ Anfiyaaruṅ uṭup wi nul adiiman kë adinan kë uko wi Naşibaṭi ajakuṅ uwo manjoonan ; ³⁴ Naşibaṭi aji wul ñaan i ayiluṅ Uhaaşul kakęşan aşë kaṭup uṭup wi Naşibaṭi. ³⁵ Naşibaṭi Aşin aṅal Abukul, akuṭ awula iko bti. ³⁶ Anfiyaaruṅ Abukul aka ubida wi mnṭo ; anwoon aandi ptiinka aanka ubida mēṅ ; udeeb wi Naşibaṭi uji uwo ṭi a. »

4

Yetu na ñaaṭ i utaak wi Famariya

¹ Bafaritay batiink kë baji baṭaşar Yetu batum adoo pel biki Yowan kë abot aji battaar bañaan bampeluṅ biki Yowan akbattaaruṅ. ² Yetu ul ṭi uleeful aanji battaar, baṭaşarul bajaan babattaar. ³ Wi atiinkuṅ uko mēṅ, apēn du Yuda akak Galilay. ⁴ Awo i kamuur utaak wi *Famariya.

⁵ Kë hēnk di ayaan aban du ubeeka ulon wi Famariya wi bajaan badu Fikar kaṅog uṭeeh wi *Yakob abiin aṭen *Yotef abukul. ⁶ Ṭi dko mēṅ di di pliik pi Yakob pawoon. Yetu apoş anoor aşë ya aṭo du kaṅog pliik mēṅ. Unuur udiin wal mēṅ.

⁷ Kë ñaaṭ alon i Famariya aşë bi pliik. Kë Yetu aşë ji na a : « Ṭenaan meel ddaan. » ⁸ Baṭaşarul baya wal mēṅ ubeeka pla uko ude.

⁹ Kë ñaaṭ aji na a : « Hum di iwi, inwoon nayuday ihiluṅ kañehanaan meel, nji nwoon i Famariya? » (Bayuday baanji banaakiir na bañaan biki Famariya.)

¹⁰ Kë ateema aji : « Woli ime lah uko wi Naşibaṭi ajaan aṭen abot ame ñaan anjakiin iṭena adaan, iwi ṭi uleefu ikñehanuluṅ aşë ṭenu meel manjaan manwul bañaan ubida. »

¹¹ Kë ašë ji na a : « Naweek, iinwo na nin ukoolan uliikni kë pliiik pabaa diil maakan. Ƨun di di ibaan aliikna meel manjaan manwul bañaan ubida ba? ¹² Idem apel Yakob ateem nja anwulun nja pliiik pi i? Ul andaanon Ƨi pa abot awul babukul na nntaam ni nul kë njaani? »

¹³ Kë Yetu ašë teema aji : « Nnaan andaanon meel mi, udaan ukak aƧija; ¹⁴ kë nnaan ansaan adaan meel mi nji kalun kawula nin udaan uunkak aƧija, meel mi nji kawululun mankak ukumpëš unkwulun ubida wi mnŋo. »

¹⁵ Kë nnaaš ašë ji na a : « Naweek, tenaan meel mënŋ, udaan uwutna kakak kaƧijen ndoo nwo i pbi pliiik Ƨi. »

¹⁶ Kë aji na a : « Yaan idu ayinu išë ikak na a Ƨi. »

¹⁷ Kë ateema aji : « Mëniimaa. »

Kë Yetu ašë ji na a : « IƧup manjoonan wi ijakun iinniimaa, ¹⁸ Ƨiki ibi niima njaaş kañeen, kë i iwoon-aanon hënkun aanwo ayinu. Ifan Ƨi wan. »

¹⁹ Kë nnaaš kë ašë ji na a : « Naweek, dwin kë iwo *NaƧupar NašibaƧi na manjoonan. ²⁰ Bateemun badëman NašibaƧi Ƨi pnkun pi, kë an bayuday našë ji du Yerutalem di di bañaan bawoon i kado kadëmana. »

²¹ Kë ašë ji na a : « Abuk nnaaš, fiyaarën, wal ulon ubi wi mënŋ Ƨi pnkun pi këme du Yerutalem Ƨaŋ di bakdoon kadëmanaan NašibaƧi Ašin nja. ²² An, naji nadëman uko wi nawoon naamme. Un nji ndëman uko wi nmeen Ƨiki Ƨi bayuday di di NašibaƧi aƧepnun abuuran bañaan. ²³ Kë wal ušë bi, wii wi, udo bi ban ban, wi banjaan badëman NašibaƧi Ašin nja bakme'ulun na manjoonan kado kadëmana na

uhaaş ; bukal bawoon banjaan badëman Naşibaţi Aşin nja, bukal biki aklaan. ²⁴ Naşibaţi awo uhaaş kē banjaan badëmana bawo i kame'a na manjoo-nan kadëmana na uhaaş. »

²⁵ Kē ñaaţ aşë ji na a : « Dme kē Ñaañ i Naşibaţi adatuñ, i bajaan bado *Krittu abi. Woli aluñ abi, aţup nja iko bti jibi iwoori. »

²⁶ Kē Yetu aji na a : « Nji nkaţiiniin na iwi, dwoon añ mēnt. »

²⁷ Wal wi aţiiniin hañ kē baţaşarul başë wuj, aşë ñoñar wi bawinuluñ kē akţiini na ñaaţ. Kē nin alon ţi baka aşë wo aanhepara uko wi aklaan kēme uko wi akţiiniin na ñaaţ.

²⁸ Wal mēnt ñaaţ aduk pdunk pi nul, aya du ubeeka aji na bañaan; ²⁹ « Nabiin nawin ñiint alon anţupnuñ iko yi ndoluñ bti. Woon Krittu a i? » ³⁰ Bapēn ţi ubeeka aya du a.

³¹ Wal mēnt baţaşarul bawo ţi pkooţa aji na a : « Najukan, deeni. »

³² Kē aşë teem baka aji : « Dka pde pi nawoon naamme. »

³³ Baţaşarul bawo ţi pşal aji me alon aţija ţij uko ude. ³⁴ Kē Yetu aşë ji na baka : « Pde pi naan pawoon pdo uko wi anyilnuñ ajaknuñ ndo na pbaañëş ulempul. ³⁵ Jēm naji naji : “uduka kli kbaakër kakit kaşë kabi” i? Dţupan, nakatan kēş naten nţeeh, ñado bi kay kay pa kakit. ³⁶ Kē nakit ado bi jun jun pyeenk baluk bi nul abot akit nđeey pa ubida wi mnţo, najaar na nakit bahilna balilan bukal batëb bti. ³⁷ Ţi uko mēnt, uko wi bajakuñ uwo manjooan : Alon aji jaar, alon kakit. ³⁸ Nji dyilan naya nakit uko wi nawoon

naanjaari. Balonj bado ulemp untamnuj, kë an naşë yeenk ulemp wi ujënk wi baka. »

³⁹ Ți ubeeka wi mënȚ bañaanj biki Famariya bațum bafiyaar Yetu wi batiinkuj uko wi ñaaȚ aȚupuj Ți a aji : « AȚupën iko yi ndoluj bti. » ⁴⁰ Hënk, wi bañaanj babiinj du a, bakooȚa aji aȚo na baka ; kë aȚo da ŋnuur ŋtëb. ⁴¹ NȚup ŋi nul ŋado kë bañaanj bațum maakan kak bafiyaara ; ⁴² baji na ñaaȚ : « MënȚ uko wi iȚupuj Țañ ukaanj kë ŋfiyaara ; un Ți ŋleefun ŋtiinka abot ame kë ul na manjoonan awoonj Nabuuran bañaanj bti. »

⁴³ Wi Yetu aȚoonj ŋnuur ŋtëb du Famariya, aşë pën da aya *Galilay. ⁴⁴ Abi Țup aji kë *NaȚupar NaşibaȚi aanji tiinkana du utaak wi nul. ⁴⁵ Kë wi aşaanj aban du Galilay, bañaanj bamëbana bnuur a Țiki wi bayaanj *Ufettu wi Mbuur du Yerutalem bawin iko bti yi adoluj da.

Pjeban pi abuk nalempar naşih

⁴⁶ Yetu akak ubeeka wi Kana du *Galilay di abiinj akakanaan meel ubiñu. Kë wal mënȚ alonj Ți balempar naşih bawee alonj i abukul amaakuj aşë wo du Kapernawum. ⁴⁷ Wi atiinkuj kë Yetu awoona Yuda aban Ți Galilay, aya du a, akooȚa aya ajeban abukul Țiki amaak aňogan pkeȚ. ⁴⁸ Kë Yetu aşë ji na a : « Woli naanwin mlagre na iko iňonjarënaan naanji nafiyaarën. »

⁴⁹ Kë nalempar naşih aşë ji na a : « Naweeek, biin ji abuk naan abi akeȚ. »

⁵⁰ Kë aji na a : « Yaani, abuku awo najeb. »

Kë ñiintj afiyaar uko wi Yetu ajakuluj, atool pya katohul. ⁵¹ Ahum nwo Ți bgah, kë balemparul başë bi ayit na a aji na a abukul ajebi. ⁵² Ahepar

baka wal wi amatrënuḡ. Kë baji na a : « Takal da, uko ji uwoori uloolan wi pnak wi wi uleef ukakuḡ ajoobët na a. » ⁵³ Aşin napoḡ aleş kë wal mëntḡ wi wi Yetu ajakuluḡ: « Abuku awo najeb. » Wi wi aşaan afiyaar Yetu ul na biki katohul bti.

⁵⁴ Uko waḡ uwoonḡ uko uñonarënaan utëbantën wi Yetu adoluḡ ḡi Galilay. Ado wa wi apënnuḡ Yuda.

5

Pjeb pi naḡakmaan du Bettata

¹ Wi iko yaḡ iḡëpuḡ, ufettu ulonḡ wi bayuday uwoo, kë Yetu aşë ya Yerutalem. ² Kë du Yerutalem ḡi kañog « plëman pi ḡkaneel » uşë ka, dko dlonḡ dñownaani danwoonḡ na irakan kañeen di bajaanḡ bado ḡi uḡup uhebërë Bettata*. ³ ḡuḡ irakan mëntḡ, bamaakal batum maakan : bakuul, banknjiinkuḡ, na bambiinkniinḡ, baji bapiinḡ da kayoonk meel manşinḡar ; ⁴ uwanjuḡ ulonḡ wi Ajugun uji ubanle ḡuḡ ubi kawala da, meel manşë kaşinḡar ; anneejuḡ uteek wi meel manşinḡaruḡ pmaak pi akahanḡ paji pabi jeb jeb. ⁵ Uka da wal mëntḡ ñiinḡ alonḡ andoli ḡşubal iñeen-ḡwajanḡ na bakreḡ ḡi aḡakmi. ⁶ Yetu awina kë apiinḡ da abot ame kë ujon wi aḡakmi aanhinan poş aşë ji na a : « Inḡal kajeb i? »

⁷ Kë ñiinḡ naḡakmaan ateema aji : « Naweeek, mënka nin alonḡ anhiluḡ kaḡënkën nwala du dko dñownaani woli meel manşinḡar, kë ji mbi ndo kaban, alonḡ aji do bi banën da uteek. »

* **5:2** Bettata : Balonḡ bapiit Betetda.

⁸ Kë aşë ji na a : « Nañiin, jejan iko yi ipiintñun ipoş. » ⁹ Ți dko mēnt, kë ñiint abi jeb jeb ajeji iko yi apiintñun apoş.

Kë unuur mēnt uşë wo *unuur wi pnoorfën wi bayuday. ¹⁰ Baweek biki bayuday baji na ñiint i babaan ajeban jeban : « Unuur wi pnoorfën uwo nța, bgah bi nja baneenan ikuņa. »

¹¹ Kë ateen baka aji : « Anjebanaanun ajakën : “Jeban iko yi ipiintñun ipoş.” »

¹² Kë başë hepar aji : « Ñaañ ahon ajakiin jejan iko yi ipiintñun ipoş ba? » ¹³ Kë i bajebanun aşë wo aamme ñaañ mēntan, kë Yetu abot aneem Ți pntuk.

¹⁴ Wi uko wañ utëpun, Yetu ayit na ñiint i ajebanun du *Katoñ Kaweek ki Naşibați aşë ji na a : « Hēnkuñ ijebi, țañaanun pjuban ji uko untamun apel umbiin adolu umobu. » ¹⁵ Ñiint aya wal mēnt aȚup baweek biki bayuday aji Yetu ajebanulun. ¹⁶ Kë baweek biki bayuday başë jun phajan Yetu, Țiki aji do iko mēnt Ți unuur wi pnoorfën. ¹⁷ Kë aşë ji na baka : « Paapa aji lempa lemp ņnuur bti, kë nji kak mbot alemp. » ¹⁸ Uko wañ ukaan kë baweek biki bayuday batamanaara taman ala pfiņa ; baji baji mēnt uko wi bgah baneenanun Ți unuur wi pnoorfën țañ wi wi ajaan ado, abot aji ji Naşibați awoon aşin kaliñan uleeful na Naşibați.

Mnhina mi Abuk Naşibați

¹⁹ Yetu akak ayeenk bȚup aji na baka : « Na manjoonan dȚupan, Abuk Naşibați aanhil pdo nin uko ulon bdidi'ul bë aanwin Aşin kë ado wa. Uko wi Aşin adolun, Abukul akak aji do wa. ²⁰ Naşibați anjal Abukul abot aji diimana iko yi ajaan ado ; alun kadiimana iko indēmun apel yi, inkȚuun nañonjar.

²¹ Kë jibi Naşibaţi ajaan anaţan bańaan ţi pkeţ kabot kawul baka ubida, hënk kak di di Abukul ajaan awul ñaan i adatuŋ ubida. ²² Hënk kak, Naşibaţi aankwayëş nin ñaan alon, awutar uko mënţ bti Abukul, ²³ bańaan bti bahilna badëman Abukul jibi bajaan badëmana. Ñaan anwoon aanji dëman Abukul, aanji dëman Naşibaţi anyiluluŋ. ²⁴ Na manjoonan dţupan, ñaan anktiinkuŋ nţup ŋi naan abot afiyaar Naşibaţi anyilnuŋ, aka ubida wi mnto. Ñaan mënţ aankduknaana, apëna du pkeţ abi ţi ubida.

²⁵ « Na manjoonan dţupan, wal ubi, hënkun da, wi banwoon du pkeţ baktiinkuŋ pdiim pi Abuk Naşibaţi, bankntiinkuŋ pa abi du a, baka ubida. ²⁶ Jibi Naşibaţi awoon anjaan awul ubida, hënk kak di di aţenuŋ Abukul ado kawul ubida. ²⁷ Akak awula mnhina mi pwayëş ţiki awo *Abuk Ñiint. ²⁸ Nawutan kañoŋar ţi uko mënţ ţiki wal ubi wi banwoon du ihër meet baktiinkuŋ pdiimul. ²⁹ Bandoluŋ bnuura bapën kayeenk ubida, bandoluŋ buţaan başë bapën pa Naşibaţi aji baduknaana awo i pkeţ. ³⁰ Nji ţi uleef naan, mënihil pdo nin uko ulon, pwayëş pi naan paji pawo ptool, ţiki ţi uleef naan, mënji kado uko wi nji nŋaluŋ, dji kawayëş jibi anyilnuŋ ajaknuŋ. »

Uko wi baţupuŋ ţi Yetu

³¹ Yetu akak aji : « Woli nji tañ kaţuparuŋ bkow naan uhinan kawo uunkwo manjoonan ţi an. ³² Kë alon aşë aţup ţi uko wi naan, dme kë uko wi aktupuŋ ţi nji uwo manjoonan. ³³ Nayil bańaan du *Yowan, kë aţupan uko unwoon manjoonan ţi uko

wi naan. ³⁴ Kë nşë wo mënnuma ñaanaŋ aţuparaan, dţup ţup haŋ nahilna nabuur.

³⁵ « Yowan abi wo unkanिया unktëruŋ ajeehan dko, kë nadat ŋwal ŋlonŋ pwo ŋi bjeehi na mnlilan wi naktiinkuŋ uko wi aţupanaŋ. ³⁶ Nji, dka uko unkyuujuŋ uko wi nwoonŋ apel wi Yowan aţupanaŋ: iko yi Paapa aţu'ënuŋ pdo, yi nji kadolonŋ, idiiman kë Paapa ayilnuŋ. ³⁷ Kë Paapa anyilnuŋ ul ŋi uleeful aţup ŋi uko wi naan. Naambaanaŋ katiinka pdiimul, këme kame jibi anaami. ³⁸ Kë jibi nawoonŋ naanfiyaar i ayiluŋ, nadiiman kë naambaanaŋ kamëbanaara uţup wi nul. ³⁹ Naji najuk Ulibra wi Naşibaţi bnuura, ŋiki naşal kë ŋi wa di di nakkaanuŋ ubida wi mnto. Kë Ulibra wi Naşibaţi mënţ uţupuŋ uko wi taan. ⁴⁰ Kë an naşë wo naanŋal pbi ŋi nji kakaana ubida.

⁴¹ « Mënkyeenkna mndëm ŋi bañaanaŋ. ⁴² Dme an, naanŋal Naşibaţi na manjoonan. ⁴³ Dbi ŋi katim ki Paapa, kë naanyeenkën ; aloŋ abile bdidi'ul, nayeenka. ⁴⁴ Hum di di nahiluŋ kafiyaaarën, an nanjaanaŋ nadëman ŋleefan kaşë wo naanji nala mndëm mi Naşibaţi anwoonŋ aloolan? ⁴⁵ Nawutan kaşal kaji dlunŋ kakeeşaarana du Paapa. Moyit i nahaţuŋ akkeeşaaranaŋ. ⁴⁶ Woli nafiyaaar lah *Moyit, nakak kafiyaaarën, ŋiki apiit piit uko wi naan. ⁴⁷ Bë woli naanfiyaar uko wi apiituŋ, hum di di nakfiyaaruŋ uko wi nji kaţupuŋ? »

6

Pntuk pweek pi Yetu ade de'anun
(Maci 14.13-21; Markut 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Wi iko yan itëpun, Yetu amuur *bdëk bi Galilay (bul bi bajaan bado kak bdëk bi Tiberiyad).

² Bañaan batum bawo ti ptaşa wi bawinun iko iñonarënaan yi akdolun ti bamaakal. ³ Aya apaya du pnkun afo da na başaşarul. ⁴ Ufettu wi bayuday wi bajaan bado *Ufettu wi Mbuur uñog wal mënť.

⁵ Yetu akat kës, awin bañaan batum kë bakbi du a, ašë ji na Filip : « Ŧun di di nkyaan kanugna ipoom kawul bañaan biki bti bade? » ⁶ Aşup han katenna Filip, Ŧiki ul ti uleeful ame uko wi akdolun. ⁷ Filip ateema aji : « Baluk bi kli bakreñ baandoo kës pa ñaan andoli ayeenk bndun. »

⁸ Andre, naşaşarul alon anwoon abuk ašin Timon Piyeer aji na a : ⁹ « Napoť alon awo ti na ipoom* kañeen na nťëb nťëb ; iko mënť ikës uko ulon pa bañaan biki bti i? »

¹⁰ Kë Yetu ašë ji na baka : « Nadolan bañaan bafo bnuura. » Pjaagal paťum ti dko mënť, kë bañaan bafo. Biinť bawo uko ji iñeen-week nyaaş iñeen-kañeen (5000). ¹¹ Yetu ajej ipoom, abeeb Naşibaťi ašë faaş ya bañaan abot ado han kak na nťëb. Ñaan andoli aji yeenk uko wi akdeen.

¹² Wi badeen bti ayok, kë ašë ji na başaşarul : « Naťonkaan iko indukiin, nin uko ulon uwut katoka. » ¹³ Baťonkan iko bti indukiin, kë itum kkaar iñeen na ktëb. Iko mënť bti ipenna ti ipoom kañeen yun.

¹⁴ Wi bañaan bawinun uko uñonarënaan wi adolun, ašë ji : « Na manjoonan i awoon *Naşupar Naşibaťi anwoon i pbi ti mboş. » ¹⁵ Wal mënť kë

* **6:9** Ipoom mënť bado ya na uko unnaamun na maaj ; yul iyojnun preeş ti ipoom bti.

Yetu ašë yikrën kē baŋal kamoba kadola awo naših, ašë ʔi aya agaag du pnkuŋ.

Yetu apoš ʔi bdëk

(Maci 14.13; Markut 6.45-52)

¹⁶ Wi utaakal ubanuŋ, baʔašar Yetu baya bdëk, ¹⁷ bapaya ʔi bʔeem, atool pya du plut du Kaper-nawum. Unuur udo bi yob yob, kē Yetu akak awo aando bi du baka. ¹⁸ Baya aban ʔuŋ kē ukëk ušë unaʔa, kē bdëk baʔuunki. ¹⁹ Wi bapaatuŋ uko ji ŋkilometër kañeen kēme paaj, ašë win Yetu kē akpoš ʔi meel duuʔ abi du bʔeem bi bawooŋ, balënk wal mënʔ. ²⁰ Kē ašë ji na baka : « Nji a, nawutan kalënk. » ²¹ Baŋal pdo apaya ʔi bʔeem, ašë kur aban du pkay.

Yetu, pde panjaan pawul ubida

(Natenan ʔi Maci 14.34-36; Markut 6.53-56)

²² Na nfa, pnʔuk pi bañaan panwoon du bdëk umban wundu paleš kē bʔeem bloolan bawohan da takal abot ame kē Yetu aampaya ʔi bʔeem na baʔašarul, bukal ʔaŋ bayaan. ²³ Kē wal mënʔ kak, iʔeem ilon kē išë bi du dko di bañaan babiin adeena ipoom wi Yetu Ajugun abeebuŋ Našibaʔi. ²⁴ Wi bañaan bawinuŋ kē Yetu aanwo da, baʔašarul kak kē baanwo da, bapaya ʔi iʔeem aya praba du Kaper-nawum.

²⁵ Wi bayaan awina du plut ašë ji na a : « Najukan, lum di di ibanuŋ ʔi ba? »

²⁶ Kē Yetu ateem baka aji : « Na manjoonan dʔupan, mënʔ pdo na pyikrën iko iñonarënaan yi nawinuŋ pakaan kē nakla'ën, nala'ën la ʔiki nade ipoom ayok. ²⁷ Nawutan kado kalemp pa pde pankmbaan, nadoon kalemp pa pde panjaan

pawul ubida wi mn̄to, pi *Abuk Ñiint̄ akluṅ kawulan. Naṣibaṭi Aṣin adiimanan bnuura kē ul awoona du a. »

²⁸ Wal mēnt̄ kē baṣē hepara aji : « we wi ṅwoon̄ kado kado, kahilna kawo ṭi uko wi Naṣibaṭi aṅaluṅ? »

²⁹ Kē Yetu ateem baka aji : « Pdo uko wi Naṣibaṭi aṅaluṅ pawo pfiyaar ñaaṅ i ayiluṅ. »

³⁰ Wi wi baṣaaṅ aji na a : « Dolan uko unkyuujun̄ kē ṅwo i kafiyaaru. We wi ibaaṅ ado? ³¹ Bateem nja bade uko wi bajaan̄ bado “Mana” du *pndiis̄, jibi upiitaniin̄ ṭi Ulibra wi Naṣibaṭi aji : “Awul baka kē bade pde panwoonun̄ baṭi.”[☆] »

³² Kē Yetu aṣē teem baka aji : « Na manjoonan̄ dṭupan, *Moyit̄ aanwulan̄ pde panwoonun̄ baṭi, Paapa akwulanaṅ pde panwoonun̄ baṭi na manjoonan̄. ³³ Pde pi Naṣibaṭi pawo anwalnaaniin̄ baṭi abot awul umundu ubida. »

³⁴ Kē baṣē ji na a : « Naweeek, wulun̄ pde mēnt̄ unuur unwoon̄. »

³⁵ Kē aji na baka : « Nji, dwoon̄ pde panjaan̄ pawul ubida. Ñaaṅ ankmbiin̄ ṭi nji, nin ubon uunkak ade'a, kē ñaaṅ anfiyaarnun̄, nin udaan uunkak aṭija. ³⁶ Kē nṣē ṭupan, nawinēn̄ aṣē wo naanfiyaarēn̄. ³⁷ Kē bañaan̄ bṭi biki Paapa akwulun̄ balun̄ kabi ṭi nji, kē ñaaṅ ankmbiin̄ ṭi nji, nin mēnkdooka. ³⁸ Mēnwalnaana du baṭi pa pdo uko unlilnun̄, dbi bi pdo uko wi anyilnun̄ aṅaluṅ ndo. ³⁹ Kē uko wi anyilnun̄ aṅaluṅ, uwo nwut kaneemandēn̄ nin alon̄ ṭi biki awulun̄, nṣē naṭan̄ baka ṭi pkeṭ̄ ṭi unuur ubaañsaani. ⁴⁰ Uko wi Paapa aṅaluṅ wii wi : ñaaṅ andekun̄ kēṣ̄ ṭi nji Abukul abot

[☆] **6:31** Ppēn 16.4; Kañaam 78.24.

afiyaaraan aka ubida wi mn̄to, n̄šë naṭana ṭi unuur ubaañšaani. »

⁴¹ Wi ajakuṅ haṅ, kē bayuday baloṅ banwoon da bašë ṅur ṅuran ṭiki aji ul awoon pde panwoonun baṭi. ⁴² Bawo ṭi p̄tiini aji : « I mēnt, aanwo Yetu abuk Yotef i? N̄me ašin na anin bnuura. Hum di ahiniin hēnkuṅ kaji awoona baṭi ba? »

⁴³ Kē Yetu ašë teem baka aji : « Naṭañaan pdo kaṅur ṅuran. ⁴⁴ Nin aloṅ aanhilaran pbi ṭi nji bē mēnt Paapa anyilnuṅ aṭijuluṅ, kē nji n̄šë luṅ kanaṭana ṭi unuur ubaañšaani. ⁴⁵ *Naṭupar Naṣibaṭi apiit aji : “*Naṣibaṭi aluṅ kajukan baka bukal bti.*”[✧] N̄naan anktiinkuṅ Paapa abot amēban pjukan pi nul, abi du nji. ⁴⁶ Nin n̄naan aambaan kawin Naṣibaṭi Paapa bē mēnt anwoonun du a ; ul ṭañ awinuṅ Ašin. ⁴⁷ Dṭupan na manjoonan, n̄naan anfiyaarnuṅ aka ubida wi mn̄to. ⁴⁸ Nji dwoon pde panjaan pawul ubida. ⁴⁹ Baṣinan bade pde pi bajaan bado Mana du pndiiṣ abaa keṭa keṭ. ⁵⁰ Kē pde panwoonun baṭi, pi n̄naan akdeen kašë kawo aankkeṭ pašë wo pii pi. ⁵¹ Nji dwoon pde panwoon na ubida, pan-walnaaniin baṭi. Woli n̄naan ade pde mēnt, aka ubida wi mn̄to. Pde mēnt pawoon uleef naan wi nji kaluṅ kawul, umundu ukaana ubida. »

⁵² Bayuday baloṅ bawo wal mēnt ṭi plaṭar aji : « Hum di di ahilun kawulun uleeful ṅde? »

⁵³ Kē Yetu ašë ji na baka : « Na manjoonan dṭupan, woli naande uleef wi *Abuk N̄iint akuṭ awo naandaan p̄ñaakul, naankwo na ubida. ⁵⁴ N̄naan ankdeen uleef naan kakuṭ kadaan p̄ñaak pi naan aka ubida wi mn̄to, n̄šë naṭana ṭi pkeṭ ṭi unuur

✧ 6:45 Itayi 54.13.

ubaañšaani. ⁵⁵ Uleef naan uwo pde na manjoo-nan, kë pñaak pi naan pawo poot na manjoo-nan. ⁵⁶ Ñaañ ankdeen uleef naan kakuṭ kadaan pñaak pi naan amëbandër na nji mbot nwo na a. ⁵⁷ Paapa anwoon ukumpëş wi ubida ayilnuṅ kë mbot akaana ubida ṭi a. Hënk di di ñaañ ankde'ënuṅ akṭëpnunṅ ṭi nji kaka ubida. ⁵⁸ Pde panwoonunṅ baṭi pii pi ; paanwo ji pi başinan babinṅ ade abaa keṭa keṭ. Ñaañ ankdeen pde pi alunṅ kaka ubida wi mnṭo. »

⁵⁹ Yetu aṭup uko waṅ wi akjukanunṅ du *katoḥ kañehanaani du Kapernawum.

⁶⁰ Baṭaşar Yetu batum, wi batiinkunṅ uṭup waṅ, aşë ji : « Uṭup wi udiṭi! Ñaañ aanhilan ptiink wa? »

⁶¹ Yetu, ame ṭi uleeful kë baṭaşarul bawo ṭi pñur nṅuran ṭi uko wi aṭupunṅ aşë ji na baka : « Uko waṅ udolan naṭañan pfiyaar i? ⁶² Kë woli nalunṅ awin *Abuk Ñiintṅ kë akpaya pkak du baṭi bi awoonunṅ, nabaa do hum? ⁶³ Uhaaş wi Naşibaṭi ujaanṅ uwul ubida, ñaañ najën aanwo nin ukoolan. Nṭup ni nji nṭupanaṅ ṅado Uhaaş wi Naşibaṭi na ubida ṅabi ṭi an. ⁶⁴ Kë uşë ka ṭi an bañaanṅ balonṅ banwoonṅ baanfiyaarën. » Yetu ado bi meha me du ujuni banwoonṅ baankfiyaara abot ame anklunṅ kawaapa. ⁶⁵ Aji na baka kak : « Uko waṅ ukaanṅ kë njakan nin ñaañ aanhil kabi du nji bë mëntṅ Paapa aṭenulunṅ uko mëntṅ. »

⁶⁶ Ṭi wal mëntṅ kë baṭaşar Yetu batum başë deka kafetṅ, baankak aṭaşa. ⁶⁷ Kë aşë ji na baṭaşarul iñeen na batëb : « An kak naya kadukën i? »

⁶⁸ Timonṅ Piyeer ateema aji na a : « Ajugun kabaa kaya du in ba? Iwoonṅ na nṭup ṅanjaanṅ ṅawul ubida

wi mnto. ⁶⁹ Nfiyaaru abot ame kë iwi iwoon ñaan nayimanaan i Naşibaţi ayilun. »

⁷⁰ Kë Yetu aşë ji na baka : « Mënt nji ddatanañ an baţaşar naan iñeen na batëb i? Kë alon ţi an aşë wo untaayi. » ⁷¹ Aţiiniyaan wal mënt Yuda abuk Fimon İtkariyot, anwoon alon ţi baţaşarul iñeen na batëb, aşë lun kawaapa.

7

Yetu du Ufettu wi iloona

¹ Wi iko yan iţepun, Yetu awo ţi pñaay na utaak wi Galilay, aañjal pdo kañaay na utaak wi Yuda ţiki bala pfiņa. ² Ufettu wi *bayuday wi bajaan bado *ufettu wi iloona uñog wal mënt. ³ Kë baţa'ul başë ji na a : « Wutan kaduka ţi, yaan Yuda baţaşaru bahilna kak bawin iko yi ijaan kdo. ⁴ Ñaan aanji mena woli añal iko yi akdolun iwinana. Jibi ikdolun iko yan, pënan iwinana ţi bañaan. » ⁵ Baţiini han ţiki baanfiyaara.

⁶ Kë Yetu aşë ji na baka : « Wal wi naan uundo bi ban, kë nwal bti nşë nuura pa an, nado uko wi nañalun. ⁷ Bañaan biki umundu baanhilan ppokan, kë nji başë pokën ţiki dji kaţup kaji iko yi bakdolun iwuţi. ⁸ An, nayaan ufettu, nji mënkyä, ţiki wal wi naan uundo bi ban. »

⁹ Wi ajakun han aşë duka du Galilay. ¹⁰ Kë wi baţa'ul bayaan du ufettu, kë aşë naţa aya da bë nin ñaan aammee. ¹¹ Baweek biki bayuday bawo ţi pla'a ţi wal wi ufettu aşë ji : « Awo ţun ba? » ¹² Ţi pntuk pi bañaan pambiin ufettu bhoopaţër batum maakan ţi uko wi nul. Balon baji baji awo ñaan nado bnuura, balon kaji aji fël bañaan. ¹³ Kë

nin alonj kakşa aşë wo aantiiiniyaan uko wi nul kë bañaan batee, ʒiki baʒi baweek biki baka.

¹⁴ Bañaan baya ado ban ʒi ptoof pi kanëm ki ufettu, kë Yetu aşë ya du *Katoñ Kaweek ki Naşibaʒi awo ʒi pjukan. ¹⁵ Bayuday bañoñar aşë hepar aji : « Hum di di ameeñ iko yi bë aanjuki? »

¹⁶ Kë Yetu aşë teem baka aji : « Pjukan pi naan paampënna ʒi nji, pawoona du anyilnuñ. ¹⁷ Woli ñaan añał pdo uko wi Naşibaʒi añałun, ayikrën me pjukan pi naan pawoona du a, këme uko wi nji kaʒupun uwoona ʒi nji ʒañ. ¹⁸ Woli uwoona ʒi nji nawin kë dla la mndëm mi uleef naan, kë woli dla mndëm mi anyilnuñ, kawo ñaan i manjoonan, anwoon natool. ¹⁹ *Moyit aanwulan *Bgah i? Kë nin alonj ʒi an aşë wo aanji do uko bti wi bajakun. We ukaan kë nakdo na pfiñen ba? »

²⁰ Kë bañaan başë teema aji : « Iwo na untaayi. In aklaan pfiñu ba? »

²¹ Kë Yetu atem baka aji : « Ddola mlagre mloolan, kë naşë ñoñar. ²² Moyit aʒu'an pwala katëmp kë paşë wo paanwoona du a, pawoona du bateem nja, kë naşë ji nawalan ñaan katëmp ʒi unuur wi pnoorfën. ²³ Hënkuñ, naji nawalan ñaan katëmp ʒi unuur wi pnoorfën kë uunwo uko wi Bgah bi Moyit baneenanun. Kë hum di di nahilanun kadeebaʒëraan ʒiki djeban ñaan bti ʒi unuur wi pnoorfën? ²⁴ Nawutan kado kawayëş jibi nawinarun uko, nadoon kawayëş na manjoonan. »

Yetu awoha Krittü i?

²⁵ Wal mënʒ bañaan balonj biki Yerutalem bawo ʒi phepar aji : « Mënʒ i i baklaan pfiñ i? ²⁶ Kë aşë

wo awi, aṭup ṭi kadun ki bañaan, baanjaka nin uko ulon. Om baweeek biki nja baṣal aji awo *Krittu na manjoonan? ²⁷ Kë un nṣë me dko di ñaan i awoonun ; woli Krittu abi, nin alon aankme dko di awoonun. »

²⁸ Kë Yetu, anhumun du *Katoh Kaweeek ki Naṣibaṭi aṣë huuran aji : « Naji name'en abot ame dko di nwoonun. Nji mëmbi bi bdidi naan, anwoon manjoonan ayilnun. Naamme'a, ²⁹ kë nji nṣë me'a ṭiki dwoona du a, kë ul ayilnun. »

³⁰ Bado na pmoba wal mënt, kë nin alon aṣë wo aambana ban ṭiki wal wi nul uundobi ban.

³¹ Kë ṭi bañaan banwoon da, batum bafiyaar Yetu aṣë ṭiini aji : « Woli *Krittu alun abi, adola iko iññoṅarënuṅ impeli yi i akdolun i? » ³² Bafaritay batiink kë bañaan bakṅur ṅuran uko mënt ṭi Yetu, kë baṭeṅan baweeek na bafaritay baṣë yil bayeṅ bamoba.

³³ Kë Yetu aṣë ji : « Dwo na an ṅwal ṅntiinku kak, kaṣë kakak du anyilnun. ³⁴ Nalun kado kala'en bë naankwinën ; kë dko di nji kawoon, naankhil pbi da. »

³⁵ Bayuday bahepar ṭi ptoof pi baka aji : « Ṭun di di akyaan kë ṅënkwinä? Aya du bayiṭ nja banwayṣëruṅ du banwoon baanwo bayuday kaṣë kajukan banwoon baanwo bayuday i? ³⁶ We wi aṅalun pṭup hënk wi ajakuṅ: “Nalun kado kala'en bë naankwinën ; kë dko di nji kawoon naankhil pbi da.” »

Meel manjaan manwul ubida

³⁷ Ṭi unuur ubaañsaani unwoon unuur uweek wi ufettu, Yetu anaṭ aṣë huuran aji : « Woli

udaan utij ñaan, abiin ti nji, ñaan anfiyaarnuñ,
³⁸ adaanan. *Ulibra wi Naşibaţi uji : “Meel mntum
 manjaan manwul ubida manluñ kado kapenna ti a
 ji ukumpëş.” »

³⁹ Yetu aţiiniyaan tiiniyaan wal mënt Uhaaş wi
 Naşibaţi wi banfiyaaruluñ bawoon biki kabi kay-
 eenk. Naşibaţi aandobi wul Uhaaşul wal mënt ũiki
 aando bi dëman Yetu.

Blaţar ti uko wi Yetu

⁴⁰ Bañaan balon ti pntuk, wi batiinkuñ uko wi
 Yetu ajakuñ aşe ji : « Na manjoonan ñaan i awoon
 *Naţupar Naşibaţi! » ⁴¹ Balon baji : « Awo *Krittu!
 » Kë balon bakji : « Krittu awo i kapenna *Galilay
 i? ⁴² Baampiit ti *Ulibra wi Naşibaţi aji Krittu awo
 i pntaali pi *Dayiţ kapenna Betleyem ubeeka wi
 Dayiţ i? »

⁴³ Wal mënt kë bañaan başe wo ti plaţar ti uko wi
 Yetu. ⁴⁴ Balon ti baka bañal pmoba, kë nin alon aşe
 wo aampafa paf kañen.

⁴⁵ Bayeñ bakak du baţeñan baweek na bafaritay,
 kë bukuñ başe hepar baka uko unkayi kë baanţij
 Yetu.

⁴⁶ Kë bateem baka aji : « Nin ñaan aambaan
 kaţiiniyaara ji a. »

⁴⁷ Kë bafaritay başe ji na baka : « Nañal kaji
 aguuran an kak? ⁴⁸ Alon ti baweek biki nja këme
 ti bafaritay afiyaara i? ⁴⁹ Kë pntuk pi bañaan
 panktaşuluñ paşe wo paamme *Bgah bi Moyit,
 pafëpanaa. »

⁵⁰ Wal mënt kë alon ti bafaritay i katim kawoon
 Nikodem ambiin aya du Yetu aşe ji na baka :

51 « Bgah bi nja badinan baji ñaañ aduknaana bë baandun atiinka kame uko wi adolun i? »

52 Kë bateema aji : « Iwi kakiwo i Galilay i? Tenan bnuura, iwin kë mënṭ du Galilay di di *Naṭupar Naṣibaṭi akpënnun. » [53 Kë baṣë ṭiiṣ andoli du katohul.]

8

Yetu na ñaaṭ anjubanun pjuban pi piinṭ

[1 Kë Yetu aṣë ya du Pnkuṅ pi Mnoliwera*. 2 Na nfa kub kë aṣë kak du *Katoḥ Kaweek ki Naṣibaṭi, kë bañaanṭ bti bakbi'a bi du a. Aṭo, aṣë jun pjukan baka. 3 Kë *bajukan Bgah na *bafaritay baṣë ṭija ñaaṭ alonṭ i bamobunṭ kë akpiinṭ na ñiinṭ anwoonṭ aanwo ayinul. Babi anaṭana ṭi ptoof pi bañaanṭ, 4 aṣë ji na Yetu : « Najukan, bamob ñaaṭ i kë akpiinṭ na ñiinṭ anwoonṭ aanwo ayinul. 5 Kë *Moyit aṣë ji na nja ṭi *Bgah aji baṭ mënṭ bawo katap baka mnlaak badoo bakaṭ. Kë iwi, we wi iṣalunṭ ṭi uko mënṭ? » 6 Baṭiini ṭiini hañ kaṭaawanaana, kahilna kaka uko wi baktaparuli bṭup.

Kë Yetu aṣë juṭ apiit ṭi mboṣ na pkoñ. 7 Jibi bakheparaarulunṭ hepar, kë Yetu aṣë het aji na baka : « Anwoonṭ aambaanṭ kajubanaara ṭi an, atapana plaak uteek. » 8 Wi ajakunṭ hañ aṣë kak ajuṭ apiit ṭi mboṣ.

9 Wi bañaanṭ bukuṅ batiinkunṭ uṭup wañ bajun abuyësaana aloolan aloolan, ajunna bantohi. Yetu kë aduka aloolan na ñaaṭ ṭañ, kë anaṭ ṭi kadunul.

* **8:1** Pnkuṅ pi Mnoliwera : “Mont des Oliviers, Monti de Oliveira, Mount of Olives.”

¹⁰ Yetu ahet wal mēnt̄ ašē ji na a : « Bant̄jiin̄ t̄i bawo t̄uŋ ba? Nin aloŋ aan̄ji iwo i kakeŋ? »

¹¹ Kē atēem aji : « Nin aloŋ Nawēek. »

Kē Yetu akak aji na a : « Nji kak, mēnk̄ji kē iwo i kakeŋ. Yaan na bgahu, išē iŋañan p̄juban. »]

Yetu bjeehi bi umundu

¹² Yetu akak aŋiini na bañaan̄ aji na baka : « Nji, dwoon̄ bjeehi bi umundu, ñaan̄ ankt̄aşun̄, aankdo kapos̄ t̄i bdēm, aka bjeehi banjaan̄ bawul ubida. »

¹³ Kē bafaritay bašē ji na a : « Iwi, iji kt̄upar uleefu, ŋēnhinan kadinan kē uko wi ikt̄upun̄ uwo manjoonan. »

¹⁴ Kē Yetu ašē teem baka aji : « Woli ddoo t̄upar uleef naan, uko wi n̄ji kaŋupun̄ ujoonani, n̄ji dme dko di nwoonun̄ abot ame di n̄ji kayaan̄, kē an našē wo naamme dko di nwoonun̄ na di n̄ji kayaan̄. ¹⁵ An, n̄aji nawayēš ji bañaan̄ bajēn, n̄ji, mēn̄ji kawayēš nin ñaan̄. ¹⁶ Kē woli dbi wo i kawayēš, pwayēš pi naan paji pajoonan, t̄iki mēnt̄ n̄ji ŋañ n̄ji kawayēšun̄, Paapa anyiln̄un̄ awo na n̄ji.

¹⁷ « Bapiit̄ t̄i *Ulibra wi Bgah bi nan aji banuma bañaan̄ batēb kadiimanaan kē uko un̄t̄upun̄ ujoonani. ¹⁸ Nji d̄t̄upar uleef naan, kē Paapa anyiln̄un̄ abot aji t̄uparaan. »

¹⁹ Bahepara wal mēnt̄ aji : « Šaaš awo t̄uŋ ba? »

Kē atēem baka aji : « Naamme'ēn abot awo naamme Paapa! Woli name'ēn lah, name kak Paapa. » ²⁰ Yetu aŋiini haŋ wi akjukanun̄ bañaan̄ du dko di *Katoh Kawēek ki Našibaŋi di bajaan̄ bawatna itaka. Kē nin aloŋ aammoba, t̄iki wal wi nul uundobi ban.

²¹ Yetu akak aji na baka : « Dya, kë naşë lun kado kala'ën, nalun kakeţ na ipekadu yi nan. Naanhil pya dko di nji kayaan. »

²² Kë başë ji wal mënt; « Wom aņal ņal kafin uleeful wi ajakun dko di akyaan ņenhil kaya da. »

²³ Kë Yetu aşë ji na baka : « An nawo biki mboş, kë nji nşë wo i baţi. Nawo biki umundu wi, nji kë nşë wo mënwo i wa. ²⁴Uko waņ ukaan kë nji na an, nakeţ na ipekadu yi nan. Dţupan, woli naanfiyaar kë nji dwoon, Anwoon[☆], nakeţ na ipekadu yi nan. »

²⁵ Kë başë hepara aji : « Iwo in ba? »

Kë atem baka aji : « Dwo ñaan i nji kajakanan undiimaan aji dwoot. ²⁶Dka iko itum yi pţup ţi an inkţuun nji naduknaanaa. Uko wi njaan kaţup bañaan dtiinkna wa du anyilnuņ, ul anwoon ñaan i manjoonan. »

²⁷ Baanyikrën wal mënt kë aţiiniyaan ţiiniyaan Aşin. ²⁸ Akak aji na baka : « Woli nalun adeen *Abuk Ńiint, naşë me kë nji dwoon anwoon abot awo mënji kado nin uko ulon bdidi naan, dji kaţup uko wi Paapa ajukanaanun. ²⁹ Kë anyilnuņ abot awo na nji, aanwutën kë nwo aloolan. Dji kado uko wi aņalun unuur unjinti. » ³⁰ Wi Yetu aktupun haņ kë bañaan baţum başë fiyaara.

Banwoon babak Abraham na manjoonan

³¹ Yetu aji na *bayuday banjakuņ bafiyaara : « Woli namëban uko wi nţupanaņ bnuura, nawo

☆ **8:24** Natenan ţi Ppën 3.14-15. † **8:25** Balon bapiit aji : « We ukaan kë nwo i kado kaţiini na an. »

baṭaṣar naan na manjoonan. ³² Naluṅ kame manjoonan, manjoonan mēntṅ mankluṅ kabuuranan. »

³³ Kē bateema aji : « Nwo biki pntaali pi *Abraham, kē nin ṅaaṅ aambaanṅ kajuukntṅēnun. Hum di di ihiluṅ kaji ṅluṅ kabuur? »

³⁴ Kē aṣē teem baka aji : « Dṭupan na manjoonan, ṅaaṅ anjaanṅ ado buṭaan, pekadu daji dakakana awo nalempar da kabot kajuukntṅēna. ³⁵ Nalempaanji wo ṭi katoh te mnṅo, abuk ka ajaanṅ awo da te mnṅo. ³⁶ Woli Abuk Naṣibaṭi abuuranan, nabuur na manjoonan. ³⁷ Dme kē nawo biki pntaali pi *Abraham, kē naṣē la pfiṅēn, ṭiki ṅṭup ṅi naan ṅaanhil pban du iṭēban. ³⁸ Dji kaṭup uko wi nwinuṅ du Paapa, kē an nakdo uko wi natiinknuṅ du aṣinan. »

³⁹ Kē baṣē teema aji : « Abraham awoonṅ aṣinun. »

Kē aji na baka : « Woli nawo lah babak Abraham, nado kado iko yi ajaanṅ ado. ⁴⁰ Hēnkuṅ kē naṣē ṅal pfiṅēn ṅi nwoonṅ ṅaaṅ ankṭupanaṅ manjoonan mi ntiinknuṅ du Naṣibaṭi, Abraham aando haṅ. ⁴¹ Kē an, naṣē ji nado iko yi aṣinan akdoluṅ. »

Kē baji na a : « Un, aninun aanwo naṭuunk, aṣinun awoha aloolan : Naṣibaṭi a. »

⁴² Kē ateam aji : « Woli Naṣibaṭi awoonṅ lah aṣinan, naṅalēn ṭiki dwoona du a abi, mēmbi bi bdidi naan, ul ayilnuṅ. ⁴³ We ukaanṅ kē naanji nate ṅṭup ṅi naan ba? Naanhil hil ptiink uko wi nṭupanaṅ. ⁴⁴ Nawo babak *Untaayi Uweek kē iko yi aṣinan aṅaluṅ yi yi najaanṅ naṅal kado kado. Du ujuni adobi wohā wo nafiṅ baṅaaṅ, nin aanji ṭup manjoonan, ṭiki manjoonan maanwo ṭi a. Woli aṭilan aji do uko wi awoonṅ, ṭiki awo naṭilan abot

awo ašin baṭılan. ⁴⁵ Nji dji kaṭupan manjoonan ukaaṅ naanfyaarën. ⁴⁶ Ahoṅ ʈi an ahilanuṅ hılan kadiiman kē djobani? Kē woli dṭup manjoonan, we ukaaṅ kē naanfyaarën ba? ⁴⁷ Ñaaṅ anwoon i Naṣibaṭi aji tiink ṅṭup ṅi nul ; naanji natiink ṅa, ʈiki naanwo biki Naṣibaṭi. »

⁴⁸ Kē *bayuday baṣë teem Yetu aji : « Njēnfaṅuṅ i, wi ṅjakuṅ aji iwo i utaak wi *Famariya akuṭ aji iwo na untaayi i? »

⁴⁹ Kē atees baka aji : « Mēnwō na untaayi, dji kadēman Paapa, kē an naṣë la p̄kowandēnēn. ⁵⁰ Mēnkla mndēm pa uleef naan, aloṅ aklaaṅ ma pa nji, ul akluṅ kayuuj uko wi ñaaṅ andoli awoon na manjoonan. ⁵¹ Dṭupan na manjoonan, woli ñaaṅ amēban uṭup wi naan nin aankkeṭ. »

⁵² Kē *bayuday baṣë ji na a : « Nyikrēn hēnkuṅ na manjoonan kē iwo na untaayi. *Abraham akeṭi, kē *baṭupar Naṣibaṭi bakak akeṭ, kē iṣë ji : “Woli ñaaṅ amēban uṭup wi naan, aankkeṭ nin.” ⁵³ Idēm apel Abraham ašin ṅja ankeṭuṅ i na baṭupar Naṣibaṭi bankaṅ akeṭ? Iṣal aji iwo in ba? »

⁵⁴ Kē Yetu aṣë teem baka aji : « Woli ddēman dēman lah bkow naan nji ʈi uleef naan, mndēm mi naan maankwo nin ukoolan. Paapa akdēmanaanun, ul i najaṅ naṭiiniyaan kaji awo Naṣibaṭi inan, ⁵⁵ aṣë wo naamme'a. Nji, kē nṣë me'a. Woli dji lah mēmme'a kawo naṭılan ji an. Kē nṣë me'a abot amēban uṭup wi nul. ⁵⁶ Abraham aṣinan alilan maakan wi aṣaluṅ kē aluṅ kawin unuur wi naan. Awin wa aṣë wo ʈi mnlilan. »

⁵⁷ Kē bayuday baṣë ji na a wal mēnt: « Iindo ka ka ṅṣubal iñeen kañeen aṣë ji iwi iwinuṅ Abraham!

»
⁵⁸ Kë aji na baka : « Dɔpan na manjoonan, ji Abraham abi ado kawo, nji dwoo. »

⁵⁹ Bajej wal mēnt mlaak katapa, kë ašë mena apēn ɥi *Katoɥ Kaweeɥ ki Našibaɥi.

9

Pjeb pi nakuul i kabuka

¹ Yetu awo ɥi bgah ašë win ñiintɥ alon ambukiin awo nakuul. ² Kë baɥašarul bašë hepara aji : « Najukan, we ukaaŋ kë ñiintɥ i abuka awo nakuul ba? In ajubanunɥ ba? Ul a këme bajugul? »

³ Kë Yetu atem aji : « Mēntɥ pjuban pi nul pa këme pi bajugul, uko mēntɥ uwo wo, iko inuura yi Našibaɥi ajaanɥ ado ihilna iwinana ɥi a. ⁴ Wi unuur uhununɥ, ŋwo i kado ulemp wi anyiɥnunɥ, utejan ubi wi nin ñaaŋ awoonɥ aankhil ulemp. ⁵ Jibi nhumunɥ ɥi umundu, dwo bjeehi bi wa. »

⁶ Wi Yetu ajakuŋ haŋ, ašë tēfjēr mboš anag akēr ɥi kēš ki nakuul, ⁷ ašë ji na a : « Yaan iñowa du dko di meel di badolonɥ du Filowe. » (Filowe dawoonɥ nayili.) Kë nakuul ayaa, aya añowa, ašë wuğsa, abi kawin win bnuura.

⁸ Bakiŋɥul na bañaanɥ banjonunɥ kawina kë aji ñehan baji wal mēntɥ : « Mēntɥ i ajaanɥ aɥo bñehan du i? »

⁹ Balonɥ baji : « Ul a. »

Kë balonɥ baji : « Mēntɥ ul a, anaama naam. »

Ul kë ašë ji : « Nji a. »

¹⁰ Kë bašë hepara aji : « Ido do hum adoo kak awin ba? »

¹¹ Kë atem aji : « Ñiintɥ i bajaanɥ bado Yetu añowanunɥ mboš na iŋuuj akērēn ɥi kēš ašë ji na nji

nya nñowa du Filowe, kë nya añowa, aşë bi kawin win. »

¹² Kë başë ji na a : « Ñiint mënt awo tuŋ? »

Kë atëem aji : « Mëmmee. »

¹³ Bajëj wal mënt ñiint añooŋ du *bafaritay. ¹⁴ Kë unuur wi Yetu aşaaŋ añowan mboş na işuuj aje-banaan nakuul kë uşë wo *unuur wi pnoorfën wi bayuday. ¹⁵ Uko waŋ ukaaŋ kë bafaritay bahepar ñiint uko wi adoluŋ adoo win hënkuŋ. Kë atëem aji : « Akërën mboş ƚi këş, kë nya añowa abi kawin win. »

¹⁶ Bafaritay baloŋ kë başë ji : « Ñaaŋ andoluŋ uko wi aanwo i Naşibaƚi ƚiki aanji ƚaş uko wi bgah bajakuŋ ƚi uko wi unuur wi pnoorfën. »

Kë baloŋ baji : « Hum di di ñaaŋ nado buƚaan ahilanuŋ kado iko iñoŋarënaan mënt. » Baankak atiinkar wal mënt. ¹⁷ Wi wi başaaŋ aji kak na nakuul i bajëbanuŋ: « Kë iwi, we wi işaluŋ aji awoo, wi adoluŋ kë ikak awin? »

Kë aji na baka : « Awo *Naŋupar Naşibaƚi. »

¹⁸ Baanfiyaar kë abi wo nakuul aşë win hënkuŋ. Uko waŋ ukaaŋ kë badu bajugul. ¹⁹ Bahepar baka aji : « I awo abukan i? Ujooŋan kë abuka buka awo nakuul i? Hum di di ahilanuŋ keeri awin? »

²⁰ Kë bajugul bateem aji : « Nme kë awo abukun, akuŋ ame kë abuka buka awo nakuul. ²¹ Kë jibi adoli ado win hënkuŋ, na anjëbanuluŋ, ŋëmmeë. Naheparëna, awo nawëek, aŋupan bdidi'ul. »

²² Bajugul baƚiini haŋ ƚiki baƚi bawëek biki baka, bantiinkaruŋ aji badook ñaaŋ ankjakuŋ kaji Yetu awoon *Krittu, ƚi *katoh kañehanaani. ²³ Uko waŋ ukaaŋ kë bajugul baji : « Awo nawëek, naheparëna. »

24 Bafaritay bakak adu ñiint̃ ambiinj awo nakuul aji na a : « Dëmaan Naşibaŋi, iŋup manjoonan! Un, ŋme kē ñiint̃ mēnt̃ awo nado buŋaan. »

25 Kē aŋē teem baka aji : « Mēmme me awo nado buŋaan, dmeha uko uloolan : dbi wo nakuul, aŋē win hēnkuj. »

26 Kē baŋē hepara aji : « we wi adoliinj? Hum di di adoluj kē ido kak awin? »

27 Kē ateem baka aji : « Ddo bi ŋupan kē naandi ptiinkēn. We ukaanj kē nakak aŋal katiink? Wom nakak aŋal kakak baŋaŋarul? »

28 Kē baŋē jun pkara aji : « Iwi iwoonj naŋaŋar ñiint̃ mēnt̃ ; un, ŋwo baŋaŋar *Moyit. 29 Un ŋme kē Naşibaŋi aŋiini na Moyit ; kē i, ŋēmme dko di awoonuj. »

30 Kē ateem baka aji : « Uko waŋ uŋoŋarēni : naamme dko di awoonuj, kē aŋē dolēn kē nkak awin! 31 Ŋme kē Naşibaŋi aanji tiink bado buŋaan, kē woli ñaanj aji dëmana abot ado uko wi aŋaluj aji tiink uŋ mēnt̃an. 32 Nin ñaanj aambaanj katiinka kē baji ñaanj alonj ajeban nakuul i kabuka. 33 Woli ñiint̃ mēnt̃ aanwo lah i Naşibaŋi, aankhil pdo nin uko ulonj. »

34 Kē bafaritay baŋē ji na a : « Ibuka abi wo wo bti ŋi buŋaan aŋē ji ijukanun. » Wi wi baŋaanj adooka kē apēn ŋi katoh kañehanaani.

35 Yetu atiink kē badooka. Aya awina aŋē hepara aji : « Ifiyaar *Abuk Ñiint̃ i? »

36 Kē ateema aji : « Naweeek, in awoonj Abuk Ñiint̃ nhilna nfiyaara? »

37 Kē aji na a : « Iwina, ul akŋiiniinj na iwi hēnk. »

38 Wal mēnt̃ kē ñiint̃ aŋē ji : « Ajugun, dfiyaari » aŋē ŋup adëmana.

³⁹ Yetu akak aji : « Nji dbi bi ti mboş pa pwayeş, banwoonj baankwin bahilna bado kawin, bankwinunj bakak bakuul. » ⁴⁰ Bafaritay balonj banwoonj na a batiink uko wi atupunj aşe hepara aji : « Un kak, njwo bakuul i? »

⁴¹ Kë ateeem baka aji : « Woli nawo lah bakuul, baankji naduknaanaa ; kë jibi najakunj aji nawin, nakeer nhum nduknaana. »

10

Uhoñ wi Nayafan na batani bi nul

¹ Yetu akak ajiini aji : « Na manjoonan dɕupan, ñaanj anwoonj aaneejna plëman pi kampen aşe lutna umbanj ulonj awo nakiiij, natal. ² Anneejnunj plëman kë aşe wo nayafan i nkaneel. ³ Nayanj aji haabëşa plëman, nkaneel njabot katiinka, aji du undoli ti katim ki wa kapënan bdig. ⁴ Woli apënan nkaneel bti njanwoonj ni nul, aji jot na kadun, njaşe kaşaşa tiki njayikrën pdiim pi nul. ⁵ Nkaneel mënt njaaanktaş nin ñaanj nampaati, njaji njatëp tęp kaçi'a tiki njaaanyikrën pdiimul. » ⁶ Yetu ahoñ na baka hanj kë başe wo baamme uko wi anjalunj pɕup baka.

⁷ Wi wi akaanj ajiini na baka aji : « Na manjoonan, dɕupan nji dwoonj plëman pi nkaneel njaktëpnunj. ⁸ Banjotnunj kadun bti bawo bakiiij, na balat, kë nkaneel njaanktiink baka. ⁹ Nji dwo plëman. Woli ñaanj aţëpna ti nji alunj kabuur, alunj kado kaneej kakak kapën kaşe kaka uko ude. ¹⁰ Nakiiij abi bi tañ pa pkiiij, kafaal, kabot katok tokan. Nji dbi pa bañaanj baka ubida, bakak baţum na wa.

¹¹ « Nji dwo nayafan nanuura, anjaanj awul ubida wi nul pa nkaneel ni tul. ¹² Ñaanj i balukunj luk

kë abi byafan, anwoon aanwo ajug nkaneel, awinle uñiin aji ti kaduk na, uñiin kamob nlon kawayeş batani. ¹³ Aji do han tiiki awo ñaan i balukun luk pa abi alemp, aanji taaf nkaneel. ¹⁴ Nji dwo nayafan nanuura, ame nkaneel ni naan, kë nabot ame'en ¹⁵ jibi Paapa ame'enun kë mbot ame'a. Dwul ubida wi naan pa nkaneel ni naan. ¹⁶ Dka nkaneel nlon nanwoon naanwo ti kampen ki. Nan menş kak dwo i kaşij na, nalun katiink pdiim pi naan. Batani başë bawo bloodan, nayafan abot awo aloodan. ¹⁷ Paapa analen tiiki dwul ubida wi naan ; aşë lun kayeenk wa. ¹⁸ Nin ñaan aanji yeenken ubida, nji ti uleef naan djaan kawul wa. Dka mnhina mi pwul wa, kakuş kayeenk wa. Uko wan wi wi Paapa aşu'enun pdo. »

¹⁹ Nşup ni Yetu aşupun naşu kë bayuday baankak atiinkar. ²⁰ Başum baji : « Awo na untaayi, ayilaa. We ukaan kë naktiinka ba? »

²¹ Kë balon baji : « Nşup ni naanwo ni ñaan anwoon na untaayi. Kë untaayi, uhil kahaabëş bakuul këş i? »

Ñaan i Yetu awoon na manjoonan

²² Ufettu unjaan uleşan unuur wi *Katoh Kaweek ki Naşibaşi kakaan akak ayiman uwo wal menş du Yerutalem. Uwo ti wal wi ujonş. ²³ Yetu añaay na Katoh Kaweek ki Naşibaşi du dko di bajaan bado Uşala wi *Falomon. ²⁴ Bayuday babi afooya aşë ji na a : « Ibaa do kanooranun te lum ba? Woli iwo *Krittu, kşupun bañaan bti kame. »

²⁵ Kë Yetu ateem baka aji : « Dşupan kë naanfiyaaren. Iko yi nji kadolon pa Paapa iyuuş kë

dwo a ; ²⁶ kë an naşë wo naanfiyaarën tiki naanwo n̄kaneel ni naan. ²⁷ N̄kaneel ni naan n̄aji n̄atiink p̄diim pi naan ; dme n̄a kë n̄abot aji n̄aşaşën. ²⁸ Dwul n̄a ubida wi mn̄to, n̄aankkeţ nin kë nin alon aanktehën n̄a. ²⁹ Paapa an̄ennun̄ iko m̄enţ ad̄em apel iko b̄ti. Nin alon aanhil kateh uko ulon t̄i iñen yi nul. ³⁰ N̄ji na Paapa n̄wo ñaan̄ aloolan. »

³¹ Wal m̄enţ kë bayuday başë kak aţij mn̄laak ptapa. ³² Kë aşë ji na baka : « Ddo iko inuura itum kë nawini, iko m̄enţ iwoona du Paapa, kahoŋ t̄i ya kakaan̄ kë naŋal p̄tap̄en mn̄laak ba? »

³³ Kë başë teema aji : « M̄enţ uko unuura ukaan̄ kë n̄ktapu mn̄laak, ikar kar Naşibaţı ukaan̄, iwo ñaan̄ naj̄en t̄aŋ aşë jej bkowu aţu Naşibaţı. »

³⁴ Kë Yetu aşë teem baka aji : « J̄em Naşibaţı aji t̄i ulibra wi nul : *“Dji : Nawo başibaţı?”*»

³⁵ N̄me kë ñaan̄ aanhil plaţ uko umpiitaniin̄ t̄i Ulibra wi Naşibaţı. Kë wi aduun̄ biki uţup wi nul uk̄tiiniyaanun̄ aji başibaţı, ³⁶ we ukaan̄ kë n̄aji dkar Naşibaţı Paapa wi njakuŋ aji dwo Abukul, n̄ji i adatuŋ ayil t̄i umundu. ³⁷ Woli m̄enkdo iko yi Paapa ajaan̄ ado, nawutan kafiyaarën. ³⁸ Kë woli ddo ya, woli naando fiyaarën, nafiyaaran iko yi n̄jaan̄ kado, nahilna nayikrën uloolan̄ kë Paapa awo t̄i n̄ji, kë n̄ji mbot awo t̄i Paapa. »

³⁹ Bakak ado na pmob Yetu, kë aşë buur baka.

⁴⁰ Akak aya du plut pi bd̄ek bi Yordan, du dko di *Yowan abiiŋ abattaaraan, aţo da. ⁴¹ Bañaan̄ batum babi du a aji : « Yowan aandiiman nin uko ulon uñon̄arënaan, kë uko b̄ti wi aţupun̄ t̄i ñiint̄i i

✧ **10:34** Kañaaam 82.6.

uşë joonan. » ⁴² Bañaan batum bafiyaara ti dko di awoon mënṭ.

11

Pkeṭ pi Lataar

¹ Ubi ka ñiinṭ alon ammaakuṅ i katim kawoon Lataar. Abi wo du ufëṭ wi Betani ul na Mariya na Marta bawee kul baaṭ. ² Mariya abiinṭ ajees ukëra ulil pṭëkëñ ti ihoṭ yi Ajugun abot awent ya na uwel wi nul. Lataar aṭa Mariya mënṭ amaakuṅ hënk. ³ Baaṭ batëb banṭaarunṭ bukuṅ bayil alon du Yetu, kë aya ji na a : « Nawee k, nanohu i imaganunṭ amaaki. »

⁴ Wi Yetu atiinkunṭ uko mënṭ aṣë ji : « Pmaak pi Lataar paankfiṅa, amaak maak bañaanṭ bahilna bawin mndëm mi Naṣibaṭi, na mi Abukul. » ⁵ Yetu amagan bi Marta, Mariya, na Lataar aṭa baka. ⁶ Kë wi aṣaanṭ atiink pmaak pi Lataar, aṭo dko di awoonṭ ṅnuur ṅtëb kak, ⁷ abaa ji na baṭaṣarul : « Najoh ṅkak utaak wi Yuda. »

⁸ Kë baṣë teema aji : « Najukan, du ṅnuur ṅanṭëpunṭ, bayuday banal katapu mnlaak kafinṭ, kë işë ṅal pkak da. »

⁹ Kë aṣë ji na baka : « Kapëna nfa te utaakal ṅwoori ṅaanwo iñeen na ṅtëb i? Ankpoṣunṭ na pnak aanji hubta ti uko ulonṭ ṭiki aji win bjeehi bi umundu wi. ¹⁰ Kë anṣaanṭ aji poṣ na utejan, aji hubta ṭiki bjeehi baanwo ṭi a. »

¹¹ Wi Yetu aṭupunṭ baka uko wunṭ aṣë kak aji : « Lataar nanohunṭ aṅoyëñṭi, kë nṣë ya kahuma. »

¹² Baṭaṣarul kë bateema aji : « Ajugun, jibi akṅoyëñṭunṭ ṅoyëñṭ ṭañ, akeer ajeb. »

13 Yetu aṭiiniyaan uko wi pkeṭ pi Lataar kē baṣē nun kē aji Lataar aṅoyēnt̄ ṅoyēnt̄. 14 Kē aṣē jint̄elēs baka bṭup aji na baka « Lataar akeṭi. 15 Dlilan pa an, wi nwoon̄ mēmmaar pkeṭ pi nul, nahilna nafiyaarēn. Nabiin̄ nya du a. »

16 Kē Toma, i bajaan̄ badu kbet, aṣē ji na baṭaṣar Yetu bandukiin̄: « Nabiin̄ kak nya, ṅhilna ṅkeṭ na najukan i nja. »

Yetu awoon̄ pnaṭa ṭi pkeṭ

17 Wi Yetu abanuṅ, aṭēnk̄ kē udo bi do ṅnuur ṅbaakēr wi bamoyuṅ Lataar. 18 Ufēt̄ wi Betani uunlowiir na Yerutaalem, uya pban ṅkilometēr ṅwajanṭ̄ ; 19 kē bayuday baṭum baṣē bi pwin bi Marta na Mariya na puum pi aṭa baka kabot katēṅṭēn baka. 20 Wi Marta atiinkuṅ kē Yetu aṅogi, aṣē naṭa kaya kayit na a, kē Mariya aṣē duka aṭo du katoh.

21 Marta aji na Yetu : « Ajugun, woli iwo lah ṭi, aṭa naan aankeṭ! 22 Kē nṣē me kē ṭi dko di ṅwoon̄ di hēnkuṅ, uko bti wi ikñehanuṅ Naṣibaṭi, awulu wa. »

23 Kē aji na a : « Aṭa'u anaṭa ṭi pkeṭ. »

24 Kē akak aji na a : « Dme kē ṭi uba umundu, wal wi bañaan̄ bti baknaṭiin̄ ṭi pkeṭ, ul kak anaṭa ṭi pa. »

25 Kē akak aji na a : « Nji dwoon̄ pnaṭa ṭi pkeṭ, nji kak dwoon̄ ubida. Anfiyaarnuṅ, woli adoo keṭ, aluṅ kaka ubida. 26 Kē ñaan̄ ankaan̄ ubida abot afiyaarēn nin aankeṭ. Ifiyaar uko wan̄ i? »

27 Kē ateema aji : « Aa Ajugun, dfiyaar kē iwoon̄ *Krittu Abuk Naṣibaṭi, anwoon̄ i pbi ṭi umundu wi. »

Nwooni ṅi Yetu

28 Wi Marta aṭiiniin̄ haṅ, aṣē ya du Mariya i baṭaarun̄ ahoopaṭa aji : « Najukan abii, adu'u. »

²⁹ Wi Mariya atiinkun uko wan aşë nața ataran apën aya du Yetu. ³⁰ Kë Yetu aşë wo aandobi neej du ufët ahum du dko di ayitiiraanun na Marta. ³¹ Wi bambiin awo ți katoh na Mariya atëñtëna bawinulun kë ataran apën, bațașa anun kë aya nwooni du bhër.

³² Wi Mariya abanun du dko di Yetu awoon, awina, aşë jot ți ihoțul aji na a : « Ajugun, woli iwo lah ți, ața naan aankkeț. »

³³ Yetu awina kë akwooni ul na bañaan bangakanderun na a kë uko mënț uşë de'a maakan.

³⁴ Ahepar baka dko di bamoyun Lataar, kë baji na a : « Ajugun țaşun, nya kayuuju da. » ³⁵ Kë Yetu aşë wooni.

³⁶ Bañaan balon kë başë ji : « Natenan jibi anjaluli. »

³⁷ Balon ți baka kë başë ji : « Ul anjebanun nakuul, aanhil lah kaneenan Lataar akeț i? »

Pnața ți pkeț pi Lataar

³⁸ Uko mënț ukak ade Yetu maakan kë aşë ya du bhër, bajël jël bhër mënț ți pnkun, kë plaak padëtnun ba. ³⁹ Yetu aji : « Napënaan plaak. »

Marta naweek Lataar kë aşë ji na a : « Ajugun, ajun pțëkëñ, udobi do nnuur nbaakër ni amoynaani. »

⁴⁰ Kë ateema aji : « Mënjaku aji woli ifiyaari kwin mndëm mi Naşibați i? »

⁴¹ Bapënan plaak, kë Yetu aşë kat kేశ du bați aji : « Paap, dbeebu wi itiinknun. ⁴² Dme kë nnuur bti iji ktiinkën, kë nşë țiini han pa bañaan banfooynun bahil bafiyaar kë iwi iyilnun. »

⁴³ Wi ațiiniin han aşë huuran maakan aji : « Lataar, pënan! » ⁴⁴ Kë ankețun apën kë ihoț na iñen itaayana na ilëmënt, kë bkow babooțan na blaañ.

Yetu aji na baka : « Nataayëşana, naşë nawuta aya. »

⁴⁵ Bayuday batum bambiin du uko Mariya abot awin uko wi Yetu adoluñ, bafiyaara. ⁴⁶ Balonj kë başë ya du *bafaritay p̄tup baka uko wi adoluñ. ⁴⁷ Kë Baţenjan baweek na bafaritay başë duur du uruha wi baka aşë ji : « we wi ŋbaaŋ ado ba? N̄iint̄ i aji do iko iñonjarënaan itum. ⁴⁸ Woli ŋwuta kë akdo iko yi akdoluñ yi, bañaan bti kafiyaara, baromenj babi tok dko dyimanaan di nun na utaak wi nja. »

⁴⁹ Alonj ti baka i katim kawoonj Kayif anwoonj uşubal mënţ naşih i baţenjan aji na baka : « Naamme nin uko ulonj! ⁵⁰ Naanwin kë uko mënţ uwo unuura pa an i? N̄aanj aloolan akeţar bañaan bti. Hënk başë bawut p̄tok utaak bti. » ⁵¹ Uko wi Kayif ak̄tupunj uumpëna ti a ; kë jibi awoonj uşubal mënţ naşih i baţenjan, aţup ji Naţupar Naşibaţi kë Yetu akeţar bayuday bti. ⁵² Mënţ pa bukal ţaŋ baka, ma pyitrën babak Naşibaţi bti banwaysërunj bawo baloolan.

⁵³ Unuur mënţ wi wi baweek biki bayuday bajununj pla p̄fiñ Yetu. ⁵⁴ Ukaanj kë aţañan pdo kaya kabi ti p̄toof pi bayuday. Aya du utaak ulonj uñnogunj *p̄ndiiş du ubeeka wi Efrayim, aţo da na baţaşarul.

⁵⁵ *Ufettu wi Mbuur wi bayuday uñogi kë bañaan batum başë woona ŋfët ŋi baka abi ti Yerutalem kado bañow ji ufettu ubi uban. ⁵⁶ Bala Yetu, kë wi bawoonj du *Katoŋ Kaweek ki Naşibaţi andoli aji hepar atëntul me aşal kë abi ti ufettu. ⁵⁷ Kë *baţenjan baweek na *bafaritay başë ji ñaanj awinle Yetu awo i kaţup baka bahilna bamoba.

12

Du Betani

(Maci 26.6-13; Markut 14.3-9)

¹ Wi *Ufettu wi Mbuur udukiin ḡnuur paaj, Yetu aban Betani, di Lataar i abiiḡ anaḡan ḡi pkeḡ afḡḡuḡ.

² Badu da Yetu pyoban, Marta awo ḡi ulemp, kḡ Lataar ḡi uleeful aḡo na Yetu. ³ Mariya ajej ptoof pi ulitru wi ukḡra uloḡ ulil pḡḡkḡḡ untamuḡ maakan*, akḡr ihoḡ yi Yetu abot awent ya na uwel wi nul. Kḡ pḡḡkḡḡ plil puḡ paniink katoḡ.

⁴ Kḡ Yuda Itkariyot, anwoon aloḡ ḡi baḡaḡar Yetu, ankbiin kawaapa, aḡḡ ji : ⁵ « we ukaaḡ kḡ baan-jej ukḡra utam maakan wi awaap, unwoon itaka itum†, awul ya bajuuk ba? » ⁶ Aankḡḡiini ḡiini haḡ ḡiki aḡal bajuuk, aḡiini ḡiini ḡiki awo nakiiḡ. Kḡ jibi awoon nahank itaka yi bi Yetu na baḡaḡarul, aḡaal pdo kajej itaka yi baḡu'u luḡ phank kalempaḡaana.

⁷ Yetu kḡ aḡḡ ji na a : « Wutana : ado do haḡ pa unuur wi bakluḡ kaḡu'ḡn du bhḡr. ⁸ Bajuuk bawo na an ḡnuur bḡi, kḡ nji kḡ nḡḡ wo mḡnkwo na an ḡnuur bḡi. »

⁹ Wal mḡḡḡ baḡaaḡ baḡum babi, wi batiinkuḡ kḡ Yetu awo da. Baambi ḡaḡḡ pa pwin Yetu, bakak aḡal kawin Lataar i anaḡanuḡ ḡi pkeḡ. ¹⁰ Kḡ *baḡḡḡan baweek baḡḡ ḡiinkar aji bafiḡ Lataar kak, ¹¹ ul akaaḡ kḡ bayuday baḡum bakak afiḡaar Yetu aduk baḡḡḡan baweek.

Uneej wi Yetu du Yerutalem ji naḡiḡ

(Maci 21.1-9; Markut 11.7-10; Luk 19.35-38)

* **12:3** Ukḡra uloḡ: Baji badu ukḡra mḡḡḡ nardu, uwo ukḡra ulil maakan wi bapḡnanaanuḡ ḡi bko blonḡ. † **12:5** Itaka itum : Iliḡ na baluk bi uḡbal.

12 Wi unuur ujintuŋ, bañaan batum maakan bambiin *Ufettu wi Mbuur du Yerutalem batiink kë baji Yetu abi ufettu. 13 Bajej ikën yi mnjaak ašë pën abi pkita, ahuuran aji :

« *Hotana!*

Bnuura nuura ɥi ankmbiin ɥi katim ki Ajugun, naših i Itrayel✧. »

14 Yetu awin ubuuru umpoɥi ašë dapa wa, jibi upiitaniin aji :

15 « *Nawutan kalënk, an babuk *Fiyon:*

Tenan, naših i nan abi awi, adapa ubuuru umpoɥi. »✧

16 Uko mënt baɥašarul baanyikrën wa wal mënt. Kë wal wi mndëm mi Yetu bambiin awinana kë bašë leš kë iko mënt bti ipiitana ɥi a ɥi Ulibra wi Našibaɥi kë babot adola ya.

17 Bañaan bambiin awo na Yetu wi abiin adu Lataar du bhër anaɥana ɥi pkeɥ bawo ɥi pkakalëš uko wi bawinuŋ. 18 Bañaan batum batiink uko uñoŋarënaan wi adoluŋ, ukaan kë babi pwina. 19 *Bafaritay bawo ɥi phoopaɥër wal mënt aji : « Nawin kë ŋënhilan da nin uko ulonɥ: bañaan bti bawo ɥi pɥaša. »

Bagrek banɥaluŋ pwin Yetu

20 Banwoon baanwo bayuday‡ balon bawo wal mënt ɥi bambiin pdëman Našibaɥi ɥi wal wi *ufettu wi mnjeeh. 21 Baya du Filip anwoon i ubeeka wi Bettayida du utaak wi Galilay ašë ji na a : « Naweek,

✧ 12:13 Kañaam 118.25-26. ✧ 12:15 Fakariya 9.9. ‡ 12:20 Banwoon baanwo bayuday : Bañaan biki baktiiniyaanuŋ ɥi bawo bagrek.

ñjal kawin Yetu. » ²² Filip aya aɕup Andre, kē bukal batēb baya aɕup Yetu.

²³ Kē Yetu ašē ji : « Wal ubani, wi bakluŋ kawin mndēm mi *Abuk Ñiint̃. ²⁴ Na manjoonan, dɕupan, woli pbuk pi maaj panjotuŋ ɕi mboš paankeɕi, paɕo ploolan ; bē woli pakeɕi paji pawul mbuk mntum. ²⁵ Ñaaŋ anjalun ubida wi nul awaaŋ wa, kē anwoon aankdēman ubida wi nul ɕi mboš alun kaka ubida unwoon uunkba. ²⁶ Woli ñaaŋ aŋal plemparaan, awo i kaɕašēn ; hēnk, dko di nji kawoon, ul kak alun kawo da. Woli ñaaŋ alemparaan, Paapa kadēmana.

²⁷ « Hēnkun uhaaš wi naan uɕēla ɕēlaa, kē we wi nji kakuŋ? Dwo i kaji na Paapa abuuranaan ɕi wal wi i? A-a, uko waŋ ukaaŋ kē mbii. ²⁸ Paap, dolan bañaan bawin kē katimu kadēmi! »

Kē pdiim pašē pēna baɕi aji : « Ddo bi dēman ka akak alun kadēman ka. » ²⁹ ɕi bañaan baɕum banwoon da atiink pdiim, balon baji batiink kamparantant, kē balon baji uwanjuɕ uɕiiniŋ na Yetu.

³⁰ Kē Yetu ašē kak aɕiini na baka aji : « Mēnt̃ nji dkaaŋ kē pdiim paŋ patiinkanaa, an baka. ³¹ Hēnkun wal wi Našibaɕi akyuujun umundu kē uduknaanaa ubani, hēnkun bawalan *Tatana, naših i umundu wi afēla bdig. ³² Kē nji, wal wi nji kadeenjaniinŋ, dpul bañaan bti babi ɕi nji. » ³³ Yetu aɕup ɕup wal mēnt̃ jibi akbiin kakeɕ. ³⁴ Bañaan bateema aji : « Njuk ɕi Ulibra wi Našibaɕi kē *Krittu aɕo te mnt̃o. Hum di di ihilanun kaji *Abuk Ñiint̃ awo i kadeeŋana? In awoon Abuk Ñiint̃ ba? »

§ 12:32 Wal wi nji kadeenjaniin uwoon: Wal wi nji kadeenjaniin ɕi Kruɕ. Natenan kak ɕi Yowan 3.14-15.

³⁵ Kë Yetu aji na baka : « Bjeehi bahum nwo na an ŋwal ŋntiinku. Nadoon kapoş wi nahumuŋ nwo na bjeehi, kaŋi bdēm babi bawunan : Ankpoşuŋ ŋi bdēm aanji me dko di akyaan. ³⁶ Wi nahumuŋ nwo na bjeehi, nafiyaarēn ba nahilna nawo bañaan biki bjeehi. » Hēnk di di Yetu aŋiiniŋ aşē ya na bgahul, aya amena baka.

Ppok pfiyaar Yetu

³⁷ Yetu ado iko itum iñoŋarēnaan ŋi kadun ki bañaan, kē bawoha wo baanfiyaara. ³⁸ Kē hēnk di uko wi *Itayi *Naŋupar Naşibaŋi ajakuŋ udolaniŋ, aŋiini aji :

« Ajugun, in afiyaaruŋ uŋup wi nun?

In i Ajugun adiimanuŋ mnhina mi nul? »✧

³⁹ Itayi akak aŋup uko unkayi kē bañaan mēnt baanhil pfiyaar. Aji :

⁴⁰ « *Naşibaŋi adēt baka kēş*

adēnētan baka ŋhaaş

kēş ki baka kahilna kawo kaankwin,

ŋhaaş ŋi baka ŋawut kayikrēn.

Hēnk baankkak ŋi nji njeban baka. »✧

⁴¹ Itayi aŋup haŋ ŋiki awin mndēm mi Yetu abot aŋiiniyaan uko wi nul.

⁴² Kē ŋi wal mēnt kak baŋum ŋi baweek biki bayuday bafiyaar Yetu, kē bafaritay başaan aka kē baanyuuj wa, bawutna kadook baka du *ka-toh kañehanaani. ⁴³ Bahokan pwinana bnuura ŋi bañaan apel pwinana bnuura du Naşibaŋi.

✧ 12:38 Itayi 53.1. ✧ 12:40 Itayi 6.9-10.

⁴⁴ Yetu ahuuran aji : « Ñaañ anfiyaarnuñ, mēñt̃ nji ði uleef naan ðañ i i afiyaaruñ, afiyaar kak anyilnuñ. ⁴⁵ Kē ñaañ anwinnuñ awin anyilnuñ. ⁴⁶ Dbi ði umundu ji bjeehi, ñaañ anfiyaarnuñ awutna kaduka du bdēm.

⁴⁷ « Woli ñaañ atiink ñt̃up̃ ñi naan ašē wo aammēban ña, mēñt̃ nji kajakuñ aduknaanaa. Mēmbi bi pwayēš umundu kaji uduknaanaa, dbi bi pbuuran wa. ⁴⁸ Kē ñaañ ampoknuñ awo aandi p̃tiink ñt̃up̃ ñi naan ašē duknaana : ñt̃up̃ ñi ñi ñt̃upuñ ñaluñ kadiiman kē aduknaanaa ði unuur ubaañšaani. ⁴⁹ Mēñt̃ nji ði uleef naan d̃t̃upuñ, Paapa anyilnuñ ãt̃upnuñ uko wi nwooñ kãt̃up̃ na jibi nwooñ kãt̃up̃ wa. ⁵⁰ Dme kē uko wi ãt̃uuñ pdo uji uñoõt̃ ñaañ du ubida wi mñto. Hēnk, uko wi ñi kãtiiniyaanuñ, dji kãt̃up̃ wa jibi Paapa ajaknuñ ñtiiniyaan wa. »

13

Yetu añow ihõt̃ yi bãtãšaru

¹ *Ufettu wi Mbuur uñogi, kē Yetu ame kē wal wi pduk umundu wi kakak du Našibãti Ašin ubani. Kē jibi ãnaluñ bãtãšaru banwooñ ði umundu, hēnk di ãnalañ baka te wal ubaañšaani.

² Yetu na bãtãšaru bawo ði pde kañah, kē Untaayi Uweek ušē do bi neej ði *Yuda, abuk Fimoñ Itkariyot, kē akten jibi akdoluñ kadoo kawaap Yetu.

³ Yetu ame kē Ašin ãtu iko bti ði iñen yi nul, abot ame kē awoona du Našibãti akũt̃ akak du a. ⁴ Wi wi ašaañ anãta, awohēs kamiša, atan blaañ ði blank, ⁵ ajej meel ãtu ði ubaaidu ašē jun pñow ihõt̃ yi bãtãšaru awent ya na blaañ bi atanuñ ði blank.

⁶ Abi aban ti Fimonj Piyeer, kë unj ašë jaka aji : « Ajugun, iwi, kañowën ihoṭ? »

⁷ Kë ateema aji : « Uko wi nji kadolunj hënk, iimme wa, ilunj kame wa. »

⁸ Kë ateema aji : « Nin iinkñowën ihoṭ! »

Kë aji na a : « Woli mēññowu ihoṭ, iinkwo ti banwoonj biki naan. »

⁹ Kë ašë ji na a : « Ajugun, kwut kañowën ihoṭ ṭañ, ñowaan kak iñen na bkow! »

¹⁰ Kë ateema aji : « Aññowiiñ aankak anuma kañowa ; awo najinṭ bti. Ihoṭ ṭañ yi yi awoonj kañow. An kak nawo bajinṭ, ašë wo mēnt an bti baka. »

¹¹ Na manjoonan Yetu ame ankmbiinj kawaapa, ukaañ kë aji mēnt bukai bti bajinṭunj.

¹² Wi abaanj pñow baka ihoṭ, akak awohara kamiša aṭo ašë ji na baka : « Name uko wi ndolanañ hënk i? ¹³ Naji nadu'ën kaji Najukan kaji Ajugun ; nafañi, dwo a. ¹⁴ Woli nji Ajugan na Najukan dñowan ihoṭ, an kak nawo i kado kañowar ihoṭ. ¹⁵ Ddo do hañ adiimanaanan, an kak nado kado jibi ndolanañ. ¹⁶ Na manjoonan, dṭupan, nalemp aambaañ kapel i aklemparunj, kë nayili aampel anyilulunj. ¹⁷ Name hënkunj iko yañ, woli nado ya, nawo ti mnlilan. ¹⁸ Mēnt an bti biki nji kañiiniyaanunj. Dme biki nji ndatunj bnuura, kë uko umpiitaniinj ti Ulibra wi Našibaṭi ušë wo i kadolana »

Ñaanj anṭoonj na nji ade akak ašoorën. ✧

¹⁹ « Dṭupan hënkunj ji uko mēnt ubi udolana, nahilna woli uko mēnt ulunj adolana name kë nji *dwoonj anwoonj. ²⁰ Na manjoonan, dṭupan,

✧ 13:18 Kañaaam 41.9.

anyeenkuṅ ñaaṅ i nji nyiluṅ, ayeenkën ; kë anyeenknunṅ, ayeenk anyilnuṅ. »

Pneej pi Fatana ɥi Yudaɥ

(Maci 26.20-25; Markuɥ 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Wi Yetu aɥiniinṅ haṅ aba, uṣalul uɥëla ɥëla maakan kë aṣë ji : « Dɥupan, na manjoonan, alon ɥi an aluṅ kawaapën. » ²² Baɥaṣarul bawo ɥi ptenar ɥiki baamme ahonṅ ɥi baka i i ajakuṅ. ²³ Alonṅ ɥi baɥaṣarul, i amaganuṅ aɥo akab ɥi a. ²⁴ Timonṅ Piyeer ado na kañen aji na a ahepara ñaaṅ mënɥ. ²⁵ Kë un ajuɥ ɥi Yetu aṣë hepara aji : « Ajugun, in ul a ba? »

²⁶ Kë aɥeme aji : « I nji kawuluṅ kapoom ki nji kaɥoopuṅ ɥi poɥ a. » Ajeɥ wal mënɥ kapoom aɥoop ɥi poɥ awul *Yudaɥ, abuk Timonṅ Itkariyot. ²⁷ Wi ayeenkuṅ ka, kë *Fatana aṣë neeɥ ɥi a. Wi wi Yetu aṣaaṅ aji na a : « Uko wi iwoonṅ i pdo, taraan ido wa. » ²⁸ Kë nin alonṅ ɥi banwoonṅ da aṣë wo aamme uko unkayi kë ajaka haṅ. ²⁹ Jibi Yudaɥ awoonṅ anjaan ahank itaka, baɥum baṣal aji aji ji na a aya anug iko yi banumiinṅ pa ufettu, këme awul bajuuk uko ulonṅ. ³⁰ Wi ayeenkuṅ kapoom kuṅ aṣë pën ; utejan uban wal mënɥ.

Uko uhalu wi pdo

³¹ Wi Yudaɥ apënuṅ kë Yetu aṣë ji : « Hënkuṅ mndëm mi *Abuk Ñiinɥ manwinana, kë mndëm mi Naṣibaɥi mankak awinana ɥi a. ³² [Kë woli mndëm mi Naṣibaɥi manwinana ɥi a,] Naṣibaɥi akak adiiiman ul ɥi uleeful mndëm mi Abukul, ado uko mënɥ hënkuṅ. » ³³ An babuk naan, dwo na an ŋwal ŋntiinku ɥañ. Naluṅ kado kala'ën, kë nṣë ɥupan uko wi nɥupuṅ bayuday bandukiinṅ: naanhil pya dko di

nji kayaan. ³⁴ Dɔupan uko uhalu wi nawoon i kado kado : Naɗaladan, aa, jibi nji nɗalanaɗ, naɗaladan haɗ. ³⁵ Woli naɗaladi, baɗaanaɗ bti bayikrën wal mënɗ kë nawo baɗaɗaraan. »

³⁶ Timonɗ Piyeer aji na a wal mënɗ: « Ajugun, iya tuɗ ba? »

Kë ateema aji : « Dko di nji kayaan, iinhil kaɗaɗën da hënkuɗ, iluɗ kabi da. »

³⁷ Kë aɗë ji na a : « Ajugun, we ukaanaɗ kë mënihil pɗaɗu da hënkuɗ ba? Woli udoo wo nkeɗ pa uko wi nu, nji wi! »

³⁸ Kë ateema aji : « Kë iji iluɗ kakeɗ pa uko wi naan? Dɔupu na manjoonan : Ji uguk udo kahaan nɗa, ipok nyaaɗ ɗwajaɗɗ kaji iimme'ën. »

14

Yetu : Bgah banjaan baɗij du Aɗin

¹ Yetu akak aji na baɗaɗarul : « Nawutan kahaajala. Nafiyaarën Naɗibaɗi nakuɗ nafiyaarën. ² Du katoɗ ki Paapa, dko dawo da adëm. Dya kabomanan dko da. Woli uunjoonan lah, mënktupan wa. ³ Kë woli dbi ya abomanan da dko, kaɗë kakaran kaɗijan naɗogën nahilna, dko di nwoonɗ, nawo da kak. ⁴ Kë dko di nji kayaan, name bgah byaani da. »

⁵ Kë Tooma aɗë ji na a : « Naweeɗ, wi ɗwoonɗ ɗëmme dko di ikyaanɗ, hum di di ɗkmeenɗ bgah byaani da ba? »

⁶ Kë Yetu ateema aji : « Nji, dwoonɗ bgah, manjoonan na ubida. Nin ñaanaɗ aankya du Naɗibaɗi Paapa bë aantɗepna ti nji. ⁷ Woli name'ën, nalunɗ kame

Naşibaŋi Paapa kak ; nado me'a hënkuŋ akuŋ awina.
»

⁸ Kë Filip aşë ji na a : « Ajugun, diimanun Naşibaŋi Aşin nja, uko mënŋ ukëşun. »

⁹ Kë aji na a : « Filip, djon na an ŋi maakan, kë işë wo iimme'en te hënkuŋ. Ñaan anwinnuŋ, awin Naşibaŋi Paapa. Hum di di ihiluŋ kaji : “Diimanun Naşibaŋi Aşin nja?” ¹⁰ Iinfiyaar kë dwo ŋi Paapa, kë abot awo ŋi nji i? Nŋup ŋi nji kaŋupuŋ ŋaanwoona ŋi nji, Paapa anwoon ŋi nji akdolun ulemp wi nul. ¹¹ Nafiyaaraan woli dŋupan aji : “Dwo ŋi Paapa kë Paapa akuŋ awo ŋi nji.” Këme nafiyaaraan ŋiki nawin iko yi nji kadoluŋ. ¹² Na manjoonan dŋupan, ñaan anfiyaarnuŋ, aluŋ kado kak iko yi nji kadoluŋ. Adoo luŋ kado indëmuŋ apel ya ŋiki dya du Paapa. ¹³ Kë uko wi nakluŋ kañehan ŋi katim ki naan, ddo wa. Hënk ŋi iko yi Abukul akdolun mndëm mi Naşibaŋi Paapa manhilna manwinana. ¹⁴ Woli nañehan uko ulon ŋi katim ki naan, kaluŋ kado wa. »

Kahon ki ubi wi Uhaaş wi Naşibaŋi

¹⁵ Yetu akak aji : « Woli naŋalën, naluŋ kamëban iko yi njakanan nado kado. ¹⁶ Nji nşë luŋ ñehan Paapa awulan Naŋenkar alon ahilna awo na an te mnŋo : ¹⁷ an mënŋan awoon Uhaaş wi Manjoonan wi umundu uwoon uunhil pyeenk ŋiki uunwin wa abot awo uunyikrën wa. An, name wa ŋiki uñogan akuŋ aluŋ kawo ŋi an.

¹⁸ « Mënkdukan bajinŋ, dluŋ kabi du an. ¹⁹ Uduka ntiinku, umundu uşë uwo uunkak awinën. Kë an naşë luŋ kawinën. Dka ubida, ukaan kë an kak nakluŋ kaka wa. ²⁰ Unuur mënŋ, nayikrën kë

dwo ti Paapa, k  an nawo ti nji, k  nku  awo ti an. ²¹ N aan amm banu  iko yi njaku  abot ado ya, u  m ntan analanu . K  an aan anal n, Paapa alu  ka ala ; nji kak mbot n ala, n   ndo ame' n. »

²² Yuda  k  a   ji na a (m nt Yuda  Itkariyot ak iiniin ti): « Naweek, we ukaan k  ikdo un  an nme'u, k  umundu u   wo uunkme'u? »

²³ K  Yetu ateema aji : « Woli n aan anal n, am ban n up ni naan, Paapa akak ka ala, n   bi du a, kaku  ka o du a. ²⁴ N aan anwoon a njal n, aankm ban n up ni naan ; k  u up wi naan u   wo uunwoona du nji, uwoona du Paapa anyilnu . ²⁵ D upan uko wi, wi nhumu  na an. ²⁶ K  Na enkar, *Uhaa  wi Na iba i wi aklu  kayil ti katim ki naan, ulu  kajukanan iko bti kabot kale anan iko yi n upana  bti. ²⁷ Ddukaran bnuura, bnuura bi naan bi bi nji kawulana . Bnuura bi njaan kawul baanknaam na bi umundu ujaan uwul. Uhaa  wi nan uwutan kahaajala k me kal nk.

²⁸ « Natiink uko wi njakana : dya, dlu  kakak ti an. Woli nanal n, nalu  kalilan ti pya pi naan du Paapa,  iki Paapa ad m apel n. ²⁹ D upan uko m nt h nku  ji ubi udo kaban, nahilna woli ubii nafiyaar. ³⁰ M nkak a iini iko itum na an,  iki *na ih i umundu wi abi. Aanhilanaan nin uko ulo , ³¹ k  umundu u   wo i kame k  d al Paapa abot aji kado jibi Paapa ajaknu  ndo kado. Nana iin, nawulan nya na bgah bi nja. »

15

Bko banjaan badolna ubi u

¹ Yetu akak aji : « Nji dwoon bko bi mbuk manjaan mandolna ubiñu na manjoonan, kë Paapa ajaan alemp ti uwoorta. ² Kanah kanwoon ti nji ašë wo kaambuki, aji fal ka, kë kambukun, aji heent ka bnuura kahilna kabuk kak maakan. ³ Uɕup wi nji nɕupanaŋ udo bi jinɕanan jinɕan ji kanah ki baheentun. ⁴ Namëbanaan jibi mmëbananaŋ. Jibi kanah kajaan kawo kaanji kahil pbuk woli kaanwo ti bko, hënk di di nawoon kak naanhilan kawul mbuk woli naammëbanaan.

⁵ « Nji dwoon bko banjaan badolna ubiñu ; an kë našë wo inah. Ñaan ammëbanaanun, kë mbot amëbana, an mënɕan aji wul mbuk mntum. Nalowënle naankhinan pdo nin uko ulon. ⁶ Woli ñaan aanwo na nji, aji fëlana ji kanah, kaji kakay. Inah itëntɕ kun mëntɕ baji bajej ya kafël du bdo, iyik.

⁷ « Woli namëbanaan abot amëban nɕup nji naan nahil kahepar uko wi naɕalun kaka wa. ⁸ Woli nawul mbuk mntum, nawo baɕašaraan na manjoonan, uko mëntɕ uyuu mndëm mi Paapa.

⁹ « Jibi Paapa aɕalun, hënk di di nkaan aɕalan. Nadukiin nnuur bti ti uɕal wi naan. ¹⁰ Woli nado iko yi njakanan nado, nawo ti uɕal wi naan, jibi nji ndolon iko yi Paapa ajaknun awo ti uɕal wi nul. ¹¹ Dɕupan uko wi, mnlilan mi naan manhilna manwo ti an, hënk mnlilan mi nan manwo mn-week maakan. ¹² Uko wi nji kajakanan nado wii wi : Naɕaladan jibi nji nɕalanaŋ. ¹³ Uɕal undëmnun uwo pwul ubida wi ñaan pa banohul. ¹⁴ Nawo banoh naan woli nado uko wi njakanan nado.

¹⁵ « Mënkak ado kadolan balempar naan,

nalemp aanji me uko wi ajugul ajaan ado. Kë nşë du'an banoh naan ukaan kë nji kaşupan uko bti wi ntiinknuş du Paapa. ¹⁶ Mënt an nadatnuş ; nji ddatanan abot aşu'an ulemp wi pya pşup Uşup Ulil Unuura kabot kawul mbuk mntum, mbuk mënt mambot manşo. Wal mënt, uko wi nakluş kahepar Paapa şi katim naan, awulan wa. ¹⁷ Uko wi nji kaşu'ananş pdo uwo nanşalad. »

Pşoor pi umundu uşooruş Yetu na başaşarul

¹⁸ Yetu akak aji na başaşarul : « Woli umundu uşooran, nameen kë uşoorën ji ubi udo kaşooran. ¹⁹ Woli nawo lah biki umundu, uşalan şiki nawo biki wa ; kë naşë wo naanwo biki umundu şiki ddatananş apënanş i wa, ukaanş kë umundu uşooran. ²⁰ Naleşan uko wi mbiinş aşupan : “Nalemp aambaanş kapela i aklemparuş.” Woli bahajanaan, an kak baluş kahajanan ; woli batiink uşup wi naan, bakak katiink uşup wi nan.

²¹ « Iko mëntş bti nji kaşuunş badolan ya, şiki baamme anyilnuş. ²² Woli mëmbi lah, awo mëntşini na baka, baankduknaana, kë başë wo hënkunş baanka uko uşup şi pekadu di baka. ²³ Ńaanş anşoorunuş akak aşoor Paapa. ²⁴ Woli mëndo lah şi ptoof pi baka iko yi nin Ńaanş awoonş aambaanş kado, baankduknaana ; kë hënkunş başë win akuş aşoorunş nji na Paapa. ²⁵ Kë hënk di uko umpiitaniinş şi Ulibra wi Naşibaşu udolaniinş: “*Babubara aşoorën.*”✧

²⁶ « Dluş kayil Naşënkariş alonş, anwoonş Uhaaş wi manjoonan unwoonuş du Naşibaşu Paapa. Woli ubii, uluş kaşup uko wi umeenş şi nji. ²⁷ An kak,

✧ 15:25 Kañaaam 35.19; 69.4.

nalun kaɽup uko wi nameen ɽi nji ɽiki du ujuni di di nawoon na nji. »

16

¹ Yetu akak aji : « Dɽupan iko yan bti nawutna kaɽañan pfiyaar. ² Balun kadookan du itoh iñehanaani ; wal ulun kaban wi bafinjan bakdoon kaji baɽal kaji bado do uko wi Naɽibaɽi analan.

³ Balun kado iko yan ɽiki baamme Paapa abot awo baamme'en. ⁴ Kẽ nɽe ɽupan uko wan nahilna woli wal ubani naleɽ kẽ dɽupan wa. Mẽnɽupan wa du kateeku ɽiki dhum nwo na an.

Uko wi Uhaaɽ wi Naɽibaɽi uklun kado

⁵ Yetu akak aɽiini na baka aji : « Kẽ nɽe kak hẽnkuɽ du anyilnuɽ, kẽ nin alon ɽi an aanhep-araan dko di nji kayaan. ⁶ Dwin bnuura kẽ uko wi nɽupanan ukaan kẽ najooɽan maakan hẽn. ⁷ Kẽ nɽe ɽupan manjoonan, uwo bnuura pa an nji nya. Woli mẽnயaa, Anwoon i Kaɽenkan aankbi ɽi an, nɽale ya kayila ɽi an. ⁸ Wi aklun kabi, ayuuj kẽ bañaan biki umundu baneem ɽi uko wi pekadu, ɽi uko wi pwo natool na ɽi uko wi pwayeɽ. ⁹ Umundu uneem ɽi uko wi pekadu ɽiki na manjoonan pekadu dawoon ppok pfiyaarẽn ; ¹⁰ uneem ɽi uko wi ptool ɽiki bawin kẽ dya du Paapa kẽ naankak awinẽn ; ¹¹ aneem ɽi uko wi pwayeɽ ɽiki bawayeɽ *Fatana naɽih i umundu wi kaji aduknaanaa.

¹² « Dka iko itum kak yi nwoon i pɽupan, kẽ iɽe wo iinhil kajinɽ ɽi ikowan hẽnkuɽ. ¹³ Woli alun abi, ul anwoon Uhaaɽ wi Manjoonan, aɽonjan kado name manjoonan bti. Aankluɽ kaɽiiniyaan uleeful, uko wi atiinkuɽ ɽañ wi wi akdoon kaɽup kabot

kapibanan iko inklun kabi. ¹⁴ Ul alun kadëmanaan, alun kayeenk ti nji uko unwoon wi naan kadolan name wa. ¹⁵ Uko bti wi Paapa akaan uwo wi naan, ukaan kë nji ayeenk ti uko unwoon wi naan kadolan name wa.

¹⁶ « Uduka ntiinku naankak awinën, nañole ntiinku nakak kawinën. »

¹⁷ Bañararul bahoopañer aji : « We wi akjakun hënk ba wi ajakun uduka ntiinku nënkak awina nkalë to ntiinku nkal kawina? We ukaan kë abot aji aya du Añin? »

¹⁸ Bawo ti ptiini aji : « we wi añalun pñup wi ajakun “ntiinku”? Nënyikrën uñup wi aktupun. »

¹⁹ Yetu ame kë banal kahepara uko wi aktiiniyaanun añë ji na baka : « Nawo ti phepar uko wi njakun: “Uduka ntiinku naankak awinën, nakale to ntiinku nakak kawinën.”

²⁰ « Na manjoonan dñupan, nalun kawooni, kabot kañëga, bañaan biki umundu bañë balilan. Nalun kajooñan, kë pjooñan mënt pañë lun kakak mnlilan. ²¹ Woli ñaañ aya kabuk, uleef uji ude'a ñiki wal wi mnhaj mi nul ubani ; añale buk aankak aji leñ mnhaj, aji lilan uko wi añijun napot ti umundu.

²² Kë hënk di uwoon pa an : najooñan hënkun, kë nñë lun kawinan kak nañë nawo na mnlilan ti nhaañ, mnlilan mënt nin ñaan alon aankhil ppënanan ma. ²³ Unuur mënt, naankheparaan nin uko ulon.

« Na manjoonan dñupan uko wi naklun kañehan Paapa ti katim ki naan alun kawulan wa. ²⁴ Te hënkun naanñehan nin uko ulon ti katim ki naan. Nañehaan, nalun kayeenk, mnlilan mi nan manñë mandëm maakan.

25 « Dhoñ hoñ aɽupnan iko mēntɽ bti. Kē wal uşē bi wi nwoon mēnkak ado kahoñ, dɽupan uko wi Paapa na nɽup nɽintɽ piş. 26 Unuur mēntɽ nalun kañehan Paapa ɽi katim ki naan, kē nşē wo mēnkto kañehandēran a, 27 Naşibaɽi Paapa ɽi uleeful aŋalan, ɽiki naŋalēn akuɽ aŋiyaar kē dwoona du a. 28 Dwoona du Paapa abi ɽi umundu wi, hēnkunɽ dduk umundu wi kaya du Paapa. »

29 Kē baɽaşarul başē ji na a : « Iwini, iinkak ahoñ, iɽup hēnkunɽ na nɽup nɽintɽ piş! 30 Nme hēnkunɽ kē ime iko bti abot aji kēme iko yi ñaaŋ aŋalun pheparu. Uko mēntɽ ukaaŋ kē nfiyaar kē iwoona du Naşibaɽi. »

31 Kē Yetu atēem baka aji : « Nafiyaar hēnkunɽ? 32 Kē wal uşē ubi, udo bi ban ban wi nakwayşērun an bti, kaji andoli aya na bgahul, nadukēn aloolan. Kē nşē wo mēnwo aloolan, Paapa awo na nji. 33 Dɽupan iko yi, nħaaş nji nan nħahilna nħaɽoora wi nawoon baloolan na nji. Umundu ulun kanooran an, natamaan, dwat wa. »

17

Yetu añehandēr baɽaşarul

1 Wi Yetu aɽiiniŋ haŋ aşē kat kēş du baɽi aji : « Paap, wal ubani. Diimaan mndēm mi Abuku, ahilna aɽiiman mndēm mi nu. 2 Iwula mnħina mi aşih bañaanɽ bti ahilna awul biki iwululunɽ bti ubida wi mnɽo. 3 Pka ubida wi mnɽo, pawo pme'u iwi inwoon Naşibaɽi na manjoonan, abot awo aloolan ɽañ, na pme'ēn nji Yetu Krittɽu i iyilunɽ. 4 Ddiiman mndēm mi nu ɽi mboş wi ndolunɽ ulemp bti wi iɽuununɽ. 5 Kē hēnkunɽ Paap, du dko di iwoonɽ,

dëmanaan ʈi kadunu, wulaan mndëm mi mbiin aka wi nwoon na iwi ji umundu ubi udo kapašana.

⁶ « Ddo bañaan biki idatun ʈi umundu awulën, kë bame'u. Babi wo biki nu kë işë wulën baka ; bamëban uʈup wi nu. ⁷ Hënkun bayikrën kë iko bti yi iwulnun ipëna du iwi. ⁸ Dwul baka nʈup ni iwulnun, kë bayeenk na, ayikrën kë dpëna du iwi na manjoonan, afiyaar kë iwi iyilnun. ⁹ Bukal biki nji kañehandërun. Mënt umundu wi nji kañehandërun, biki iwulnun baka ʈiki bawo biki nu. ¹⁰ Uko bti unwoon wi naan uwo wi nu, jibi uko bti unwoon wi nu uwoon wi naan. Mndëm mi naan manwinana ʈi baka. ¹¹ Hënkun dbi du iwi, mënkak awo ʈi umundu, kë bukal başë woha wo ʈi umundu. Paap iwi inyimanun, mëbaan baka na mnhina mi katimu ki iwulnun bahilna bakak ñaan alookan jibi nji na iwi nwoon. ¹² Wi nwoon na baka dmëban baka ʈi katim ki iwulnun abot ayeŋ baka kë nin alon ʈi baka aanneemi, woli mënt anwoon i kaneem a. Hënk di uko umpiitaniin ʈi Ulibra wi Naşibaʈi ukdolaniin. ¹³ Hënkun dbi du iwi, aşë ʈup nʈup ni ʈi umundu bahilna bawo na mnlilan mnweek maakan mi nwoonaanun. ¹⁴ Dwul baka uʈup wi nu kë umundu uşë şoor baka, ʈiki baanwo biki umundu jibi nwoon mënw i umundu. ¹⁵ Mënkñëhanu ipënan baka ʈi umundu, dñëhanu ñëhan ido kayen baka, *Ajug Buʈaan awut kaban baka. ¹⁶ Baanwo biki umundu jibi nwoon mënw i umundu. ¹⁷ Uʈup wi nu uwo manjoonan, keer iʈëpna ʈi manjoonan ido baka bawulu ikow yi baka. ¹⁸ Jibi iyilnun ʈi umundu, dyil baka kak ʈi umundu. ¹⁹ Dwulu bkow naan bti pa baka,

bukal bahilna baṭɛpna ʈi manjoonan bawulu ikow yi baka.

²⁰ « Mɛntɔ bukai biki nji kañehandërun ʈaɲ, dñehandër kak biki nʈup nji baka ɲakdolun bafiyaarën. ²¹ Hënk bukai bti bahil kawo ji ñaan aloolan. Jibi iwi Paapa iwoon ʈi nji kë mbot awo ʈi iwi, bukai kak bamëbandëran na nja, umundu uhilna ufiyaar kë iyilnu. ²² Dwul baka mndëm mi iwulnu, bahilna bawo ji ñaan aloolan jibi ɲwoon ñaan aloolan. ²³ Nji dmëbandër na baka, kë iwi imëbandër na nji. Hënk bahil kawo ji ñaan aloolan na manjoonan, umundu ubot ume kë iyilnu abot aɲal baka jibi iɲalnu. ²⁴ Paap, dɲal dko bti di nwohan, biki iwulnu bawo da na nji. Hënk bawin mndëm mi naan. Mndëm mɛntɔ iwulën ma ʈiki iɲalën ji umundu ubi udo kapaşana. ²⁵ Paap, iwi inwoon naʈool, umundu uumme'u, kë nji nşë me'u kë biki babot ayikrën kë iyilnu. ²⁶ Ddo baka kë bame'u abot alun kado bame'u kak, bahilna bado kaɲal jibi iɲalnu, nji ʈi uleef naan mbot nwo ʈi baka. »

18

Yetu amobanaa

¹ Wi Yetu abaan pñehan, aya na baṭaşarul, kë bamuur katant ki Fedron. Uwoorta ulon uwo du plut, kë du wa di di ayaan aneej na baṭaşarul.

² Kë Yuda, ankwaapulun aşë me dko mɛntɔ, ʈiki Yetu ajon kayit da na baṭaşarul. ³ Aya du uwoorta mɛntɔ aʈij pntuk pi bangoli na bayen biki *baṭenjan bawee na *bafaritay bawululun ; bawo

na ŋkaniya na ifiiti akuŋ awo na ikej. ⁴ Yetu, ammeen uko unwoon i pdola bti, apen aŋe hepar baka aji : « In i naklaan ba? »

⁵ Kẽ bateem aji : « Yetu i Nataret. »

Kẽ aji na baka : « Nji a » Kẽ Yuda ankwaapulun aŋe naŋ na baka. ⁶ Wi Yetu ajakuŋ na baka : « Nji a. » Kẽ baŋe kak ufeŋ, ajot ti mboŋ.

⁷ Kẽ akak ahepar baka aji : « Naji in i naklaan ba? »

Kẽ bateem aji : « Yetu i Nataret. »

⁸ Kẽ aji na baka : « Djakan aji nji a. Woli nji i naklaan, nawutan biki baya. » ⁹ Hẽnk di di uko wi abiiŋ aji na Naŋibaŋi wi akñehanuluŋ udolaniin: « Mẽnneemanden nin alon ti biki iwulun. »

¹⁰ Wal mẽnt, kẽ Timon Piyeer anwoon na kakej aŋe toot ka, atuh nalempar *naŋih i baŋen anafala kabaŋ kadeenu. Katim ki nalemp mẽnt kawo Malkut. ¹¹ Kẽ Yetu aŋe ji na Piyeer : « Kakaan kakej ki nu ti kabeel! Iŋal aji mẽnkdaan pnkalame pi Paapa awulun, panwoon pi mnhaj? »

*Bañoof Yetu du kadun ki Anat naŋih i baŋen
(Maci 26.57-58; Markut 14.53-54; Luk 22.54)*

¹² Wal mẽnt kẽ bangoli na naweek i baka na bayen biki baweek biki bayuday kẽ baŋe mob Yetu atan. ¹³ Bañoofa duna du Anat*, aŋin ahar Kayif. Kayif awoon naŋih i baŋen ti uŋbal mẽnt. ¹⁴ Ul abiiŋ awul bayuday uŋal aji : « Uhokan ñaan aloolan akeŋ pa bañaan bti. »

* **18:13** Anat abiiŋ awo naŋih i baŋen, kẽ wi baromeŋ bayeenkuŋ utaak aŋe do kẽ Kayif ayeenkŋa ; kẽ bayuday batum baŋe tu'a tu kẽ Anat awoon naŋih i baŋen.

Ppok pi Piyeer

(Maci 26.69-70; Markut 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Timonj Piyeer na naṭaṣar Yetu alonj bawo ṭi pṭaṣ Yetu. Naṣih i baṭeṇan ame naṭaṣarul anwoonj na Piyeer. Kē naṭaṣarul mēntj aṣē neej na Yetu du blay bi *naṣih i baṭeṇan. ¹⁶ Kē Piyeer aṣē naṭ du bdig añog plēman. Naṭaṣar Yetu i naṣih i baṭeṇan ameenj, apēn aṭiini na ṅaaṭ ankyeṇuṇj plēman, ado Piyeer kē aneeji.

¹⁷ ṅaaṭ nayeṇj plēman aji na Piyeer wal mēntj: « Iwi iinwo kak alonj ṭi baṭaṣar ṅiintj i i? »

Kē aji na a : « Mēnwo a. »

¹⁸ Balemp na bayeṇj batehan bdoo afooy ba atēma ṭiki ujontj uwoo. Piyeer awo da kak na baka atēma.

Naṣih i baṭeṇan na Yetu

(Maci 26.59-66; Markut 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Naṣih i baṭeṇan ahepar Yetu ṭi uko wi baṭaṣarul na ṭi iko yi akjukanuṇj. ²⁰ Kē Yetu ateema aji : « Na pnak di di nṭiiniinj na baṅaaṇj bti. Djon kajukan du *itoh iñehanaani na du *Katoḥ Kaweek ki Naṣibaṭi, di bayuday bti bajaṇj bayitna. Mēmbaanj kamena uko ulonj. ²¹ We ukaṇj kē ikheparaan ba? Heparan bantiinkuṇj uko wi njukanuṇj baka ; bukal bame uko wi nji nṭupuṇj. »

²² Wi ateemuṇj haṇj, kē alonj ṭi bayeṇj annaṭuṇj da aṣē koba kañen ṭi kajeem aji na a : « Hēnk di di ikteemuṇj Naṣih i baṭeṇan? »

²³ Kē Yetu aṣē ji na a : « Woli dṭup buṭaan, kdiiman jibi nṭupi buṭaan ; bē woli dṭup bnuura, we ukaṇj kē ikobēn? »

²⁴ Kē Anat aṣē do kē baṅooṭa du Kayif Naṣih i baṭeṇan. Iñenul itanana wal mēntj.

25 Kë Piyeer aşë wo du blay atëma, baji na a : « Iwi kak, jëm iwo alonj ti baťaşar ñiintj i i? »

Kë apok aji : « A-a, mënwo a. »

26 Wal mënţ, nalempar Naşih i baţenjan alonj, ayiţ i Piyeer abiinj afal kabaţ aji na a : « Mënwinu lah du uwoorta na a i? » 27 Kë Piyeer akak apok. Ţi dko mënţ kë uguk uşë haan.

Yetu du kadun ki Pilat

(Maci 27.1-2,11-14; Markut 15.1-5; Luk 23.1-5)

28 Bapënna wal mënţ du uko Kayif, ajej Yetu ayaanaan du katoh kaweeek ki *Pilat nantunja anwoonj i Rom. Nfa mamban wal mënţ. Kë bayuday başë wo baanneej du katoh, baŋal kawo bajinj kahilna kade pde pi *Ufettu wi Mbuur. 29 Wan ukaanj kë Pilat apën du bdiġ abi du baka aşë hepar baka aji : « we wi ñiintj i adolonj ba? »

30 Kë bateema aji : « Woli aanwo lah nado buţaan, nġnkţiju a. »

31 Kë Pilat aji na baka : « Najejana nawayëş bddidi'an jibi bgah bi nan bajakuŋ. »

Kë bateema aji : « An baromeŋ naandinan nġi nġiŋ ñaan. » 32 Hġnk di di uţup wi Yetu abiinj aţup jibi akkeţari udolaniinj.

33 Pilat aneej wal mënţ du katoh aşë du Yetu aji na a : « Iwi, iwo naşih i bayuday i? »

34 Kë ateema aji : « Iwi Ţi uleefu ijakuŋ uko wan këme balonj baţupunj haŋ Ţi nġi? »

35 Kë aji na a : « Nġi, dwo nayuday i? Biki utaaku, *başih biki baţenjan baţijiinj Ţi nġi. We wi idolonj ba? »

³⁶ Kë ateema aji : « Pşih pi naan paanwo pi umundu wi. Woli pawo lah pi umundu wi, balem-par naan bagutan kaneenan bayuday pmobën. Kë pşih pi naan paşë wo paanwo pi mboş. »

³⁷ Kë Pilat aşë ji na a : « Ikeer awo naşih? »

Kë ateema aji : « Ijakun hañ: dwo naşih. Dbuka abot abi ti umundu pa pdiiman uko unwoon manjoonan. Nãan anwoon i manjoonan aji tiink pdiim pi naan. »

³⁸ Pilat aji na a : « we uwoon manjoonan? »

Wi ajakun hañ, aşë kak apën aya du bayuday aji na baka : « Mënwin ti a nin uko ulon unkaan nji aduknaanaa. ³⁹ Kë jibi njaan kawutanan nakalabuş alon ti wal wi Ufettu wi Mbuur, nañal nwutanan “Naşih i Bayuday” i? »

⁴⁰ Kë başë huuran aji : « A-a, mënţ ul a. Barabaat i i nñaluñ iwutan. » Kë Barabaat mënţ aşë wo nalat naweek.

19

¹ *Pilat ajej wal mënţ Yetu ado kë bakoba na itintël. ² Bangoli başir iyiw ado ukël afuuţana, akak ajej kamişa kajeenkal awoharana. ³ Baji babi kañoga kaşë ji na a : « Nwulu mboş, iwi naşih i bayuday! » Wi bajakun hañ, başë koba ti kaara.

⁴ Pilat akak apën aji na bayuday : « Natenan, dtija ti an ti, kaţupan kë mënwin nin uko ulon unkaan nji aduknaanaa. » ⁵ Wi Yetu apënuñ awo na iyiw ti bkow na kamişa kajeenkal, kë aşë ji na baka : « Nãan mënţ awi. » ⁶ Wi baţeñan baweek na bayeñ biki baka bawinaaruluñ win aşë huuran aji : « Pañana ti krut! Pañana! »

Kë Pilat aji na baka : « An najejana naya napaŋ. Nji mënwin nin uko uloŋ unkaaŋ nji aduknaanaa. »

⁷ Kë başë teema aji : « Nka bgah, kë ƙi bgah mënƙ awo i pkeƙ ƙiki aji awo Abuk Naşibaƙi. »

⁸ Wi Pilat atiinkuŋ uko mënƙ aşë lënƙ kak maakan. ⁹ Aya aneej du katoh aşë hepar Yetu aji : « Iwoona ƙuŋ ba? » Kë Yetu aanteema. ¹⁰ Pilat aji na a wal mënƙ: « Iinŋal pteemën? Iimme kë dka mnhina mi pwutanu na mi ppaŋu i? »

¹¹ Kë ateema aji : « Woli iinyeenƙna lah mnhina mënƙ du baƙi iinkhinanaan nin uko uloŋ ; ukaaŋ kë anƙiŋnuŋ ƙi iwi aka pekadu dandëmuŋ apel di nu. »

¹² Kë dul di Pilat ajunnuŋ pla jibi akdoli kadoo kawutan Yetu. Kë bayuday başë huuran aji : « Woli iwutana, iinwo nanoh *Fetar. Nŋaŋ anjakuŋ aji awo naşih aanwo naşoorad Fetar naşih najeenƙal i? » ¹³ Wi Pilat atiinkuŋ uko waŋ aşë pënan Yetu bdig aşë ƙo du pƙij pi ajaan awayëşaan du dko di bajaan bado « Gabata » ƙi uşup uhebërë, uwoon blay bi babomanuŋ na mŋlaak. ¹⁴ Unuur wi bak-bomanderuŋ pa *Ufettu wi Mbuur wa, ƙi mndiin unuur, kë Pilat aşë ji na bayuday : « Naşih i nan awi. »

¹⁵ Kë buƙal başë huuran aji : « Fiŋana! Fiŋana! Paŋana ƙi ƙrut. »

Kë Pilat aji na baka : « Kë nwo i ƙapaŋ naşih i nan? »

Kë başëŋan baweek bateema aji : « Nƙaha naşih aloolan, Fetar a. »

¹⁶ Wal mënƙ kë Pilat aşë awutar baka Yetu baya bapaŋ. Kë bangoli bajeja ayaanaan.

*Pkeṭ pi Yetu ṭi krut**(Maci 27.32-44; Markut 15.21-32; Luk 23.26-43)*

¹⁷ Bado Yetu kē apēn akuṅa krut ul ṭi uleeful aya du dko di bajaṅ bado Golgota na uṭup uhebērē uwoon kaheem ki bkow. ¹⁸ Bapaṅa da na bi-inṭ batēb baloṅ, aloṅ ṭi kañen kamayu, aloṅ ṭi kadeenu. ¹⁹ *Pilāt ado kē baboman kampiñu kalon apan ṭi krut duuṭ. Bapiit ṭi ka aji : « Yetu i Nataret naṣih i bayuday. » ²⁰ Uko mēnt bayuday batum baleyiir wa ṭiki dko di bapaṅnuluṅ dañog ubeeka kē uko mēnt ubot apiitana ṭi uṭup uhebērē, uromen na ugrek. ²¹ Kē *baṅen baweek baṣē ya aji na *Pilāt : « Kpiit kaji naṣih i bayuday, piitan iji ñiint i aji awoon naṣih i bayuday. »

²² Kē Pilāt ateem baka aji : « Uko wi mpiitun, dpiit wa. »

²³ Wi bangoli bapaṅun Yetu du krut, bajej imiṣa yi awohariin ado ifah ibaakēr, bangoli baji andoli ayeenk kalon. Kē kamiṣa kameeṭ kaṣē wo kaanwo na ulētna, kaṭijna kaṭuṭ te uṭeeh, ukaṅ kē ²⁴ balaṭar aji : « Nwut katow ka. Nabiin ṅdo kanun na mnlaak ṅten ankyeenkun ka. » Hēnk, kē uko umpiitun ṭi Ulibra wi Naṣibaṭi udolanaa, upiitana aji :

« Bafaasiir imiṣa yi naan

akuṭ ado kanun na mnlaak

katen ankjejun kamiṣa naan. »✧

Uko waṅ wi wi bangoli badolun.

²⁵ Anin Yetu na aṭa anin, na Mariya ahar Klopat na Mariya i utaak wi Magdala banaṭ aṅog krut. ²⁶ Yetu awin anin, akak awin naṭaṣarul i amaganun kē anaṭ aṅog ṭi a ṣē ji na anin : « Abuk ñaaṭ, abuku awun. » ²⁷ Akak aji na naṭaṣarul : « Naan awun. »

✧ 19:24 Kañnaam 22.18.

Kapëenna unuur mëntj kë naşaşarul uŋ aşë jej Mariya du kato hul.

²⁸ Wi uko waŋ uţëpuŋ, Yetu ame kë uko uba bti hënkun aşë ji : « Udaan uţijën. » Hënk di uko umpiitaniin ʔi Ulibra wi Naşibaʔi udolaniin.
²⁹ Pdunk ploŋ pawo da wal mëntj pantumi poot ptaaktaan, hënk kë bajej kalëmënt kalon atan ʔi pmul atoop ʔi pa aşë ņoor ʔi mntum mi Yetu. ³⁰ Wi aŋemuŋ poot ptaaktaan puŋ aşë ji : « Uko mëntj ubaa. » Wi wi aşaŋ ayoont bkow aşë jëmşa.

³¹ Uwo ʔi unuur wi bakbomanderuŋ pa *unuur wi pnoorfën wi bayuday ; unuur wi pnoorfën mëntj uwo unuur unyimani maakan, kë baweek biki bayuday başë wo baŋal muum manwo ʔi ikrut unuur mëntj. Bañehan Pilat aji : « Dolan bakit baka ihoţ* batarna bakeţ başë bawalan muum! »
³² Bangoli babi aŋog biinţ biki bapaŋuŋ na Yetu, akit ihoţ yi nateek, akak akit yi natëbantën. ³³ Wi babanuŋ ʔi Yetu aşë ʔënk kë ado bi keţ, kë hënk di di bawoon baankita ihoţ. ³⁴ Kë Nangoli alon aşë ajej bjan alofa ʔi kantaagan. ʔi dko mëntj, kë pñaak na meel işë pën. ³⁵ ņaaŋ anktupanaŋ uko wi awo namaar, kë uko wi aktupuŋ ubot awo manjoonan. Ame kë uko wi aktupuŋ ujoonani, aţup iko yaŋ an kak nahilna nafiyaar. ³⁶ Hënk di uko wi Ulibra wi Naşibaʔi ujakun udolaniin, upiit aji : « *Nin kamoh kalon ki nul kaankluŋ kakita.*✧ » ³⁷ Ukak apiitana ʔi Ulibra wi Naşibaʔi aji : « *Baluŋ kado katen ņaaŋ i baluŋanuŋ kantaagan.*✧ »

* **19:31** Baji bakit biki bapaŋuŋ ihoţ batarna bakeţ ʔiki baji banaţna ʔi ya kahilna kahefënt. ✧ **19:36** Ppën 12.46; Mnfën 9.12; Kañaam 34.20. ✧ **19:37** Takariya 12.10.

*Umoy wi Yetu**(Maci 27.57-61; Markut 15.42-47; Luk 23.50-56)*

³⁸ Yotef i utaak wi Arimati awo naṭaṣar Yetu aṣë wo aandiiman wa ṭiki aṭi baweek biki bayuday. Wi Yetu akeṭuṇ, aya ahepar *Pilat me ahil kayeenk puum kaya kamoy. Kë Pilat adinanii. Yotef abi ajej puum ayaanaan. ³⁹ Nikodem kak awo na a. Ul abiin aya du Yetu na utejan. Aṭij bko blil pṭëkën bi bajaan bamoyna. Bko mënṭ bañog ṅkil iñeen ṇwajanṭ. ⁴⁰ Bajej puum ataay na ilaañ na bko buṇ jibi bayuday bajaan bado. ⁴¹ Du dko di bapaṇuṇ Yetu uwoorta uloṇ uwo da, kë bhër blon bhalu banwoyi baambi moynaara ñaan kë bawo da. ⁴² Uwo ṭi unuur wi bayuday bakbomanderuṇ pa unuur wi pnoorfën kë bhër babot awo baanlowi, ukaan kë bamoy Yetu da.

20*Bhër bawo bjint**(Maci 28.1-8; Markut 16.1-8; Luk 24.1-12)*

¹ Ṭi unuur unṭaṣuṇ *unuur wi pnoorfën*, bdëm bahumi kë Mariya i ubeeka wi Magdala aṣë ya du dko di bhër. Aṭënk kë plaak pweek maakan pandëtnuṇ plëman pi bhër kë papëni. ² Aṭi wal mënṭ aya du bi Fimoṇ Piyeer na naṭaṣar Yetu undu, i Yetu amaganuṇ, aṣë ji na baka : « Bapënan Ajugun du bhër, kë ṇëmme dko di baṭu'u li. »

³ Kë Piyeer apën na naṭaṣar Yetu undu, kë bakya du dko di bhër. ⁴ Baṭi bti batëb ; kë naṭaṣarul undu aṣë tar apel Piyeer, ajota kadun, abana uteek du

* **20:1** Unuur unṭaṣuṇ unuur wi pnoorfën : “dimanche, Sunday, domingo.”

bhër. ⁵ Ajuunknaa awin ilaañ yi bapiiñ ataayna puum, ašë wo aanneeji. ⁶ Wal mënṭ, kē Timonj Piy-eer ašë ban ; aneej du bhër, aten ilaañ. ⁷ Akak aten blaañ bambootanaanuñ bkow kē babëkan bnuura awo mpaṭ. ⁸ Wi wi naṭašarul undu ambanuñ uteek abaañ aneej. Awin akuṭ afiyaar. ⁹ Na manjoonan te wal mënṭ baando bi me kē jibi bapiiṭuñ ṭi Ulibra wi Našibaṭi, Yetu awo i kanaṭa ṭi pkeṭ. ¹⁰ Baṭašarul bakak wal mënṭ du katoh ki baka.

Pwinana pi Yetu ṭi kadun ki Mariya i Magdala

¹¹ Mariya anaṭ du kañog bhër du bdiḡ, awooni. Wi akwooniin, ašë juṭ aten du bhër meet. ¹² Awin ṇwanjuṭ ṇṭëb ṇanwohi imiša ifaatal kē ṇaṭo ṭi dko di puum pi Yetu papiiñ abëkan, ulonj du bkow, ulonj du ihoṭ. ¹³ ṇwanjuṭ ṇuñ ṇaji na a : « Abuk ñaaṭ, we wi ikwooniin ba? »

Kē aji na ṇa : « Dwooni ṭiki bapënan Ajug naan, kē mëmme dko di baṭu'u li. »

¹⁴ Wi ajakuñ hañ ašë kok, awin Yetu kē anaṭi, kē ašë wo aamme kē ul a. ¹⁵ Kē Yetu ašë ji na a : « Abuk ñaaṭ, we wi ikwooniin ba? In i iklaañ ba? »

Mariya aji me nalemp i uwoorta a, ašë ji na a : « Naweeḡ, woli iwi iyaañ na a, kṭupën dko di iṭu'uli, dya kajeja. »

¹⁶ Kē aji na a : « Mariya! »

Kē ašë kok aji na a ṭi uṭup uhebërë: « Rabuni! » uwoonj najukan.

¹⁷ Kē aji na a : « Kmëbanaan, mëndo bi paya du Paapa. Yaan iwin bayiṭ naan iji na baka dpaya du Paapa, anwoonj kak Ašin baka, du Našibaṭi, anwoonj kak Našibaṭi i baka. »

18 Kë Mariya i ubeeka wi Magdala ašë ya aji na baṭašar Yetu : « Dwin Ajugun. » Kë hënk di di akakalëšun baka uko wi ajakulun.

Yetu apën awinana ɥi kadun ki baṭašarul

19 ɥi utaakal wi unuur unṭašun unuur wi pnoorfën baṭašar Yetu bayit du katoḥ kalon anigan ilëman bti ɥiki baṭi baweek biki bayuday, kë Yetu ašë bi anaṭ ɥi ptoof pi baka aji : « Bnuura bawo na an! » 20 Wi ajakun han, ašë diiman baka iñen na kantaagan. Baṭašarul balilan maakan wi bawinun Ajugun. 21 Akak aji na baka : « Bnuura bawo na an. Jibi Paapa ayilnun, hënk di di nkaan ayilan. » 22 Wi ajakun han, ašë fuuṭ ɥi baka aji : « Nayeankan Uhaaš wi Našibaṭi. 23 Bañaan biki nakmiirun ipekadu, Našibaṭi amiir baka ya ; kë biki nawoon naankmiir ya, Našibaṭi aankmiir baka ya. »

24 Kë Tooma, alon ɥi baṭašar Yetu iñeen na batëb i bajaan bado kbet ašë wo aanwo da wi Yetu abiin du baka. 25 Kë baṭašar Yetu bandukiin bašë bi aji na a : « Nwin Ajugun! »

Kë ašë ji na baka : « Woli mënwin ɥi iñen yi nul dko di bapanun ireegu, kë woli mënṭu pkoñ pi naan ɥi da, woli mënṭu kañen ɥi kantaagan ki nul, nin mënkiyaar. »

26 Wi kanëm kaṭëpun, baṭašar Yetu bakak ayitiir du meet, kë Tooma awo na baka. Ilëman iniigani kë Yetu ašë pën, abi anaṭ ɥi ptoof pi baka ašë ji : « Bnuura bawo na an. »

27 Wi wi ašaan aji na Tooma : « Iñen yi naan yii yi, ɥuun pkoñ ɥi ; ɥuun kañen ɥi kantaagan ki naan. Wutan katam bkow, fiyaarën. »

28 Kë aşë ji : « Ajugun, Naşibaţi i naan! »

29 Kë aji na a : « Iwinën ukaan kë ifiyaari. Banwoon baanwin aşë fiyaar banuurandëni. »

30 Yetu akak ado  i kadun ki ba aşarul iko i on arënaan itum inwoon iimpiitana  i ulibra wi. 31 Iko impiitaniin  i, ipiitana piitana, nahilna nafiyaar kë Yetu awoon *Krittu, Abuk Naşibaţi, naku  nahilna naka ubida  i a woli nafiyaari.

21

Pwinana pi Yetu du bd k bi Tiberiyad

1 Wi uko wan u epun, Yetu akak ap n awinana  i kadun ki ba aşarul du kaban ki bd k bi Tiberiyad. H nk di di ap nu  awinana  i kadun ki baka.

2 Timon Piyeer, na Tooma i bajaan bado kbet na Natanayel anwoon i ubeeka wi Kana du Galilay na babuk Febede na ba aşar Yetu balon bat b bawoon da. 3 K  Timon Piyeer aşë ji na baka : « Dya btuh. »

K  baji na a : « N bi na iwi. » Bap n, apaya  i b eem, k  utejan m n  baammob nin u  b.

4 Wi nfa mambanun, Yetu ana  du kaban ki bd k ; k  ba aşarul baamme k  ul a. 5 K  aşë ji na baka : « Babuk naan, namob n  b i? »

K  bateema aji : « A-a. »

6 K  aşë ji na baka : « Naf lan bridiya  i ka enan kadeenu, namob. » Baf l bridiya aşë wo baankak ahinan ba ppul  iki batum n  b. 7 K  na aşar Yetu i amaganun aşë ji na Piyeer : « Ajugun a! » Wi Timon Piyeer atiinkun uko wan aşë woh imi a yi nul  iki aanwoharaa, aşë t fa du meel. 8 Ba aşarul bandukiin  i b eem bapul bridiya ap nan, baanlow pkay, bawo uko ji n met r i een-week di pa.

⁹ Wi bawaliin du pkay, bawin bdoo kë batehan da, kë n̄t̄ëb n̄apaf ti ba duuŋ. Kapoom kabëkan da. ¹⁰ Kë Yetu ašë ji na baka : « Naŋjan n̄t̄ëb n̄i nabaan amob mob n̄uŋ. » ¹¹ Wal m̄ënŋ kë Fimon Piyeer ašë paya ti b̄teem kë bapul bridiya mon pkay. Batum n̄t̄ëb n̄week : n̄awo iñeen week na iñeen kañeen na n̄wajanŋ (153), kë bridiya bašë wo baammara mar. ¹² Kë Yetu ašë ji na baka : « Nabiin nade. » Nin alon ti baŋašarul aaññoom kahepara ñaan i awo'i. Bame kë Ajugun a. ¹³ Wal m̄ënŋ abi, ajej kapoom awul baka, aŋu na n̄t̄ëb. ¹⁴ Wan uwoon uyaaş uwajanŋen wi Yetu ap̄enuŋ awinana ti kadun ki baŋašarul wi anaŋiin ti pkeŋ.

Yetu na Fimon Piyeer

¹⁵ Wi badeen aba, kë Yetu ašë ji na Fimon Piyeer : « Fimon abuk Yowan, in̄alën apel biki i? »

Kë ateema aji : « Ajugun, aa, ime kë d̄jalu. »

Kë aji na a : « Doon kayen batani bi naan. »

¹⁶ Akak ahepara uyaaş utëbanŋen aji na a : « Fimon abuk Yowan, in̄alën i? »

Kë ateem aji : « Ajugun, aa, ime kë d̄jalu. »

Kë aji na a : « Doon kayafan batani bi naan. »

¹⁷ Akak ahepara uyaaş uwajanŋen aji na a : « Fimon abuk Yowan, in̄alën i? »

Piyeer ajooŋan wal m̄ënŋ ti uko wi akheparun uyaaş uwajanŋen me aŋalaara ašë ji na a : « Ajugun, ime iko b̄ti, ime bnuura kë d̄jalu. »

Kë aji na a : « Doon kayen batani bi naan. »

¹⁸ Na manjoonan d̄t̄upu : wi ihojuŋ, iji ktan katëlu bdidi'u, kaya dko di in̄aluŋ. Kë wi iklun kaŋaf, ilun kadeen iñen, alon atanu katël, añooŋu dko di iwoon iin̄jali. »

¹⁹ Aṭup ṭup haṅ pkeṭ pi Piyeer akluṅ kakeṭ kadēmanaan Naṣibaṭi. Wi ajakuṅ haṅ aṣē ji na a : « Ṭaṣaan. »

²⁰ Piyeer akok aṣē win naṭaṣar Yetu i amaganuṅ kē akṭaṣ baka ; ul awoonṅ ambiinṅ ajuṭ ṭi bjēnt bi Yetu wi bakdeenṅ ahepara ankwaapuluṅ. ²¹ Piyeer awina aṣē ji na Yetu : « Ajuṅ, kē i? »

²² Kē ateema : « Woli dṅal aṭo te ubi'ēn, utenu i? Iwi, ṭaṣaan. » ²³ Banfiyaaruṅ Yetu banaṭa wal mēntṅ aṭup aji baji naṭaṣarul mēntṅ aankkeṭ. Kē Yetu aṣē wo aanji aankkeṭ, aji : « Woli dṅal aṭo te ubi'ēn, utenu i? »

²⁴ Naṭaṣarul mēntṅ ṭi uleeful amaruṅ iko mēntṅ bti akuṭ apiit ya, kē ṅbot ame kē uko wi aṭupuṅ ujoonani. ²⁵ Uka iko ilonṅ itum kak yi Yetu adoluṅ. Woli ṅnaanṅ aṅal ppiit ya bti, dṣal aji umundu bti uunkkēṣ pṭuuna ṅlibra ṅankpiitṅ.

Ulibra wi Naşibaṭi
New Testament and Shorter Old Testament in
Mankanya

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mankanya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mankanya

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 30 Dec 2021

a40dd8c3-0687-5ed7-bd1a-ef16ae8e3b9c